

UNIVERZITA PARDUBICE

Fakulta ekonomicko-správní

Analýza hospodářských trestných činů ČR

Radek Čvanda

Bakalářská práce

2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Radek ČVANDA**

Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**

Studijní obor: **Management podniku - Management malých a středních podniků**

Název tématu: **Analýza hospodářských trestných činů ČR**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Úvod
2. Pojem a prameny trestního práva
3. Trestné činy (členění podle hlav)
4. Analýza hospodářských trestných činů
5. Prevence kriminality
6. Závěr

Rozsah grafických prací: —
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- CÍSAŘOVÁ, Dagmar, et al. Trestní právo procesní. 4. aktualiz. vyd. Praha: Linde Praha a.s., 2006. 871 s. ISBN 80-7201-594-X.**
FRYŠTÁK, Marek. Hospodářská kriminalita z pohledu teorie a praxe. 1. vyd. Ostrava: Key Publishing s.r.o., 2007. 205 s. ISBN 978-80-87071-18-2.
KAISER, Gunther. Kriminologie. Přeložila Helena Válková a kol. 9. vyd. Praha: C. H. Beck, 1994. 288 s. ISBN 80-7179-002-8.
KUBANOVÁ, Jana. Statistické metody pro ekonomickou a technickou praxi. 2. vyd. Bratislava: STATIS, 2004. 249 s. ISBN 80-85659-37-9.
NOVOTNÝ, Oto, et al. Trestní právo hmotné. 1, Obecná část. 3. přeprac. vyd. Praha: Codex, 1997. 328 s. ISBN 80-85963-24-8.
ŠÁMAL, Pavel, et al. Podnikání a ekonomická kriminalita v České republice. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2001. 801 s. ISBN 80-7179-493-7.
ŠÁMAL, Pavel, PŮRY, František, RIZMAN, Stanislav. Trestní zákon: komentář. 5. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003. 1582 s. ISBN 80-7179-624-7.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Pavla Jindrová**
Ústav matematiky

Datum zadání bakalářské práce: **20. května 2009**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2010**

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. RNDr. Bohdan Linda, CSc.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 14. července 2009

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 30. 4. 2009

Radek Čvanda

Poděkování:

Děkuji Mgr. Pavle Jindrové za odborné vedení bakalářské práce a poskytnutí cenných rad a připomínek při jejím zpracování.

ANOTACE

Obsah této bakalářské práce se zaměřuje na analýzu hospodářských trestných činů v České republice. První část bakalářské práce vychází z poznatků získaných z odborné literatury týkající se trestního práva, hospodářských trestných činů a hospodářské kriminality. Druhá část je zaměřena na analýzu hospodářských trestných činů z pohledu počtu zjištěných činů, jejich objasněnosti a výše způsobené škody. Tyto údaje jsou srovnávány také s hospodářskou a celkovou kriminalitou.

KLÍČOVÁ SLOVA

Trestný čin, regresní analýza, hospodářská kriminalita, trestní právo

TITLE

The Analysis of Economic Crime in the Czech Republic

ANNOTATION

The content of this work is focuses on the analysis of economic crimes in the Czech Republic. The first part of this work is based on lessons learned from the literature relating to criminal law, economic crime. The second part focuses on the analysis of economic crimes in terms of the number of recorded crimes, and it generally focuses on the damage caused. These data are also compared with overall economic crime.

KEYWORDS

Crime, regression analysis, economic crime, criminal law

Obsah

1. Úvod.....	9
2. Pojem a prameny trestního práva	10
2.1. Pojem trestního práva	10
2.2. Funkce trestního práva.....	10
2.3. Zásady trestního práva.....	11
2.4. Prameny trestního práva a jeho místo v právním řádu	12
2.5. Trestní zákoník	14
2.5.1. Struktura trestního zákoníku.....	14
2.5.2. Působnost trestního zákoníku	15
3. Trestný čin	16
3.1. Pojem trestný čin	16
3.2. Skutková podstata trestného činu	17
3.2.1. Pojem skutková podstata trestního činu	17
3.2.2. Znaký skutkové podstaty	18
3.3. Vývojová stádia trestného činu.....	19
3.4. Tresty	21
3.5. Členění trestných činů	24
4. Trestné činy hospodářské	24
4.1. Členění hospodářských trestných činů	25
4.2. Pojem škoda a prospěch	26
4.3. Pojem hospodářská kriminalita	26
4.4. Základní charakteristické prvky	30
4.5. Vyšetřování.....	30
4.6. Pachatel.....	33
5. Analýza hospodářských trestných činů.....	35
5.1. Analýza počtu zjištěných hospodářských trestných činů	35
5.2. Analýza výše škody způsobené hospodářskými trestnými činy.....	40
5.3. Analýza objasněnosti	44
5.4. Regresní analýza.....	45
5.4.1. Regresní analýza počtu zjištěných hospodářských trestných činů	48
5.4.2. Regresní analýza celkové kriminality - počtu všech zjištěných trestných činů .	50
5.4.3. Regresní analýza objasněných hospodářských trestných činů	52

5.4.4. Test rovnoběžnosti regresních přímek.....	53
6. Prevence kriminality	55
7. Závěr.....	57
8. Použitá literatura.....	59
9. Seznam tabulek a ilustrací.....	61

1. Úvod

Hospodářské trestné činy a hospodářská kriminalita jsou vděčným tématem pro žurnalisty i laickou veřejnost. Přelomovým obdobím byl rok 1989, kdy se v poměrně krátkém čase změnila společenské poměry a hospodářská kriminalita tak díky nedostatečné legislativě a mnohdy až naivitě lidí, vstoupila do povědomí široké veřejnosti.

Tato trestná činnost je typická vysokou mírou latence a oproti obecné kriminalitě se neprojevuje bezprostředními následky. Z těchto důvodů není společností vnímána příliš negativně, přestože má závažný dopad jak pro ekonomiku státu, tak i pro firmy, které v ní působí. Dalším faktorem nižší citlivosti společnosti vůči tomuto druhu kriminality je nedůvěra ve schopnosti státních orgánů cokoliv vyšetřit. Lidé neznají problematiku podléhají dojmu, že kauzy jsou ovlivňovány politickou elitou a bohatými podnikateli a nebudou tak nikdy vyšetřeny.

Protože pojmy hospodářská kriminalita a hospodářské trestné činy jsou často užívány bez znalosti jejich významu a dalších souvislostí s trestním právem a dalšími právními odvětvími, bude první část této práce zaměřena na vymezení základní pojmů trestního práva. Na zásady na kterých je vybudováno, jeho funkce a prameny.

Další částí bude vymezení trestného činu, jeho vývojových stádií, skutkové podstaty, a tresty, které pachateli hrozí.

Třetí část se zaměří na hospodářské trestné činy, jejich zařazení do hospodářské kriminality a vyjmenování některých specifík týkajících se vyšetřování, důkazních prostředků a osoby pachatele.

Praktická část práce se soustředí na analýzu hospodářských trestných činů se zaměřením na vývoj počtu zjištěných trestných činů, jejich objasněnost a výši škody, která jimi byla způsobena. K analýze jsou využity statistiky Policie České republiky z let 2000 až 2009. Hospodářské trestné činy budou také srovnávány s hospodářskou kriminalitou a celkovou kriminalitou.

Dále bude provedena regresní analýza pro účely stanovení vývojového trendu celkové kriminality a počtu zjištěných a objasněných hospodářských trestných činů. Bude využito metody lineární regrese, kdy grafem regresní funkce je přímka $\hat{y} = \alpha + \beta x$. Dalším krokem v analýze je testování hypotéz o hodnotách parametru β regresní přímky a o funkčních hodnotách a testování rovnoběžnosti dvou regresních přímek.

Poslední kapitolou je prevence, její základní prvky a úkoly které z ní plynou pro firmy zaměstnance i širokou veřejnost.

2. Pojem a prameny trestního práva

2.1. Pojem trestního práva

Trestní právo je součástí právního řádu České republiky. Spolu s právem ústavním a správním se řadí mezi obory práva veřejného, neboť mu dominuje vztah mezi státem a jeho orgány na straně jedné a občany státu a dalšími osobami podléhajícími pravomoci státu na straně druhé. Účelem norem trestního práva je především udržování pořádku a bezpečnosti ve státě. Vymezuje co je trestným činem, stíhání pachatele a jeho potrestání tak, aby v žádném případě nebylo zasazeno do společenského, hospodářského a politického života za jiným cílem, než je ochrana společnosti a jejich základních hodnot před kriminalitou. Kromě základních společenských hodnot chrání i vztahy upravené již jinými právními odvětvími, zejména ústavním, občanským obchodním právem a jinými.¹

Rozlišujeme trestní právo hmotné a trestní právo procesní. Základní funkcí trestního práva hmotného je vymezit trestní odpovědnost, jaké jednání se považuje za trestný čin a trest, který lze za daný trestný čin uložit. Kromě trestů také stanovuje podmínky pro ukládání tzv. ochranných opatření. Trestní právo procesní upravuje trestní řízení. Stanovuje postup příslušných orgánů státu při zjišťování trestných činů, prokazování jejich spáchání konkrétními osobami, upravuje soudní trestní řízení, výkon uložených trestů a ochranných opatření i práva a povinnosti osoby, proti které se trestní řízení vede. Základním pramenem trestního práva hmotného je trestní zákoník, trestního práva procesního trestní řád.²

2.2. Funkce trestního práva

Trestní právo plní ve společnosti tyto funkce³

- Ochranná – ochrana zájmů společnosti, práv, svobod a oprávněných zájmů fyzických a právnických osob před trestnými činy taxativně vyjmenovanými v trestně právních normách.
- Regulativní – vymezení podmínek trestní odpovědnosti, ukládání trestů a ochranných opatření pachatelům trestných činů.

¹ KRATOCHVÍL, Vladimír, a kol. *Kurz trestního práva : Trestní právo hmotné, obecná část*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 4 – 11.

² NOVOTNÝ, Oto, et al. *Trestní právo hmotné : I. obecná část*. 3. přepracované vydání. Praha : Codex, 1997, s. 11.

³ KRATOCHVÍL, Vladimír, a kol. *Kurz trestního práva : Trestní právo hmotné, obecná část*. 1. Vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 13 – 18.

- Preventivní – stanovení zákonných definic trestných činů, které pomáhají při utváření pravidel chování lidí ve společnosti a určují sankci případnému pachateli, která nastane, pokud je spáchán trestný čin, nebo pokus o něj.
- Represivní – opírá se o donucovací formy, směřuje k ochrannému cíli individuálním působením na pachatele trestného činu.

2.3. Zásady trestního práva

Trestní právo je založeno na právních idejích, které by měly zůstat neměnné jak v čase, tak v důsledku politických a hospodářských změn. Zde jsou vyjmenovány ty nejvýznamnější:

- Zásada nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege - žádný trestný čin, žádný trest bez zákona.
- Zásada nullum crimen sine lege scripta - je nutná psaná, zákonná forma trestněprávního předpisu.
- Zásada nullum crimen sine lege certa - dostatečně přesné definování závažného jednání pochopitelné i laiky, aby jej bylo možné odlišit od beztrestného.
- Zásada nullum crimen sine lege striga - zákaz analogie v neprospěch pachatele.
- Zásada nullum crimen sine lege praevia - zákaz retroaktivity v neprospěch pachatele, rozhodná je doba spáchání trestného činu. Jednání musí být označeno za trestné dříve, než k němu došlo.⁴
- Zásada humanismu - zahrnuje jak ochranu společnosti a jejich humanitních hodnot, tak i respektování nejzákladnějších práv obviněných a odsouzených (života, zdraví, lidskosti, důstojnosti a dalších atd.).⁵
- Zásada odpovědnosti fyzických osob - trestat lze pouze fyzické osoby za jejich vlastní jednání, tzn. neexistuje kolektivní vina⁶
- Zásada odpovědnosti za zavinění - výslovně je požadován úmysl, ledaže zákon nestanoví jinak.⁷

⁴ HAVLÍČEK, Jan. *Www.hajan.estranky.cz* [online]. 2007 [cit. 2010-04-18]. Trestní právo hmotné.

⁵ KRATOCHVÍL, Vladimír, a kol. *Kurz trestního práva : Trestní právo hmotné, obecná část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 23.

⁶ KRATOCHVÍL, Vladimír, a kol. *Kurz trestního práva : Trestní právo hmotné, obecná část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 36.

⁷ NOVOTNÝ KRATOCHVÍL, Vladimír, a kol. *Kurz trestního práva : Trestní právo hmotné, obecná část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 34 – 36.

2.4. Prameny trestního práva a jeho místo v právním řádu

Obecně lze prameny práva definovat jako pravidla, která mají státem uznanou formu. Primárním nositelem právní normy jsou:⁸

- Normativní právní akty - obecně závazné právní předpisy, které jsou výsledkem zákonodárského procesu.
- Právní obyčeje - zvyklosti, které vznikají na základě dlouhodobé tradice a jsou všeobecně uznávány, sankcionovány a dodržovány (např. islámské právo).
- Precedenty - precedent je prvním rozhodnutím v daném, dosud právem neupraveném případě (např. angloamerické právo).
- Smlouvy normativního charakteru - mají smluvní podstatu (např. mezinárodní právo).

Pramenem českého trestního práva nejsou právní obyčeje ani precedenty. Z výše uvedených zásad, na kterých je vybudováno české trestní právo, vyplývá, že veškeré trestné činy a sankce za jejich spáchání a stejně tak i další podmínky musí být stanoveny zákonem. Nižší norma jako je například vyhláška nebo nařízení slouží pouze k přesnějšímu určení dané problematiky a tak tedy pouze vymezuje obsah zákonného předpisu.⁹ Příkladem budiž nařízení vlády č. 453/2009, kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje z nakažlivé lidské nemoci, nakažlivé nemoci zvířat, nakažlivé nemoci rostlin a škůdce užitkových rostlin. Toto nařízení má návaznost na § 154 a § 308 trestního zákoníku.

Nejvyšší postavení v právním řádu má ústavní právo, což je soubor norem upravujících základní práva a svobody občanů, uspořádání státu, rozdělení státní moci, její výkon a další vztahy ve státě. Prameny ústavního práva jsou ústavní zákony. Tyto mají největší právní sílu. Tvoří východisko pro všechna ostatní právní odvětví a zároveň určují zásady od kterých se nesmí odchýlit.¹⁰

Hlavními prameny ústavního práva v ČR jsou ústavní zákony:

- Ústavní zákon č.1/1993 Sb. Ústava České republiky, která nabyla účinnosti dnem 1. ledna 1993,
- Ústavní zákon č.2/1993 Sb. Listina základních práv a svobod, která je podle článku č. 3 ústavy součástí ústavního pořádku České republiky.

⁸ *Business.center.cz* [online]. 2000 [cit. 2010-02-29]. Prameny práva. Dostupné z WWW: <<http://business.center.cz/business/pojmy/p701-prameny-prava.aspx>>.

⁹ KRATOCHVÍL, Vladimír, a kol. *Kurz trestního práva : Trestní právo hmotné, obecná část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 82 – 84.

¹⁰ NOVOTNÝ, Oto, et al. *Trestní právo hmotné : I. obecná část*. 3. přepracované vydání. Praha : Codex, 1997, s. 21.

Ústavní zákony formulují hlavní principy a zásady trestního práva. Příkladem lze uvést několik principů, které uvádí Listina základních práv a svobod:¹¹

- Článek 6, odstavec (3) - trest smrti se nepřipouští (zásada humanismu).
- Článek 8, odstavec (2) - nikdo nesmí být stíhán nebo zbaven svobody jinak než z důvodů a způsobem, který stanoví zákon. Nikdo nesmí být zbaven svobody pouze pro neschopnost dostát smluvnímu závazku.
- Článek 39 - jen zákon stanoví, které jednání je trestným činem a jaký trest, jakož i jaké jiné újmy na právech nebo majetku, lze za jeho spáchání uložit (zásada nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege).
- Článek 40, odstavec (6) - trestnost činu se posuzuje a trest se ukládá podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán. Pozdějšího zákona se použije, jestliže je to pro pachatele příznivější (zákaz retroaktivity).

Mimo výše uvedených principů obsahuje Ústava a Listina základních práv a svobod i další ustanovení související s trestním právem

Dalším významným pramenem trestního práva jsou mezinárodní smlouvy.¹² Vyhlášené mezinárodní smlouvy, jež ratifikoval Parlament, jsou součástí právního řádu a Česká republika je jimi vázána. Mezinárodní smlouva má přednost před zákonem. Současně platí, že stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva. Toto ustanovení je zakotveno v článku 10 Ústavy České republiky a připouští zásah do českého práva. Jedná se zejména o smlouvy, zavazující ke stíhání nejzávažnějších trestných činů, byť byly spáchány na území jiného státu, a dále o smlouvy, upravující mezinárodní spolupráci soudů a státních orgánů v trestních věcech. Jako příklad lze uvést pro české právo nejvýznamnější mezinárodní smlouvy:

- evropská Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod
- Mezinárodní pakt o občanských a politických právech.

Základními prameny českého trestního práva jsou tedy výše uvedené mezinárodní smlouvy, Ústava ČR a Listina základních práv a svobod. Tím nejdůležitějším a hlavním pramenem trestního práva je zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, který od 1. 1. 2010 nahradil zákon číslo 140/1961 Sb., trestní zákon. Vymezuje podmínky trestní odpovědnosti,

¹¹ Ústavní zákon č.1/1993 Sb. Ústava České republiky.

¹² KRATOCHVÍL, Vladimír, a kol. *Kurz trestního práva : Trestní právo hmotné, obecná část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 83-84.

tresty a ochranná opatření a podmínky pro jejich ukládání. Dále například určuje znaky jednotlivých trestných činů.¹³

S trestním právem přímo souvisí mnoho dalších právních norem. Zde jsou demonstrativně uvedeny ty nejvýznamnější.¹⁴

- Zákon č. 184/1964 Sb., o vyloučení promlčení trestního stíhání nejzávažnějších trestných činů proti míru, válečných trestných činů a trestných činů proti lidskosti, spáchaných ve prospěch nebo ve službách okupantů
- Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích – stanovuje sankce za méně závažná protispolečenská jednání, která nelze posoudit jako trestný čin
- Zákon číslo 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním - vymezuje postupy orgánů činných v trestním řízení, jakož i práva a povinnosti osob na trestním řízení zúčastněných.
- Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky – vymezuje postup a základní pravomoci policie

Mimo výše uvedeného orgány činné v trestním řízení pracují s mnoha právními předpisy z oblasti hospodářské (ekonomická kriminalita), občanskoprávní (náhrada škody způsobené v důsledku trestné činnosti) a dalšími.

2.5. Trestní zákoník

2.5.1. Struktura trestního zákoníku¹⁵

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník upravuje trestní právo hmotné a je tedy základním kodexem platného trestního práva. Dělí se na část obecnou a část zvláštní.

V obecné části jsou uvedena ustanovení společná všem či více trestným činům. Upravuje především působnost trestních zákonů, výklad používaných pojmů, základní rámec trestní odpovědnosti, ukládání trestů a ochranných opatření.

Zvláštní část definuje konkrétní trestné činy a jejich skutkovou podstatu. Trestné činy jsou zde rozděleny podle důležitosti, významu a objektu do 13 hlav.

¹³ KRATOCHVÍL, Vladimír, a kol. *Kurz trestního práva : Trestní právo hmotné, obecná část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 84 – 85.

¹⁴ KRATOCHVÍL, Vladimír, a kol. *Kurz trestního práva : Trestní právo hmotné, obecná část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 83 – 85.

¹⁵ KRATOCHVÍL, Vladimír, a kol. *Kurz trestního práva : Trestní právo hmotné, obecná část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s.107 – 109.

2.5.2. Působnost trestního zákoníku

Působností zákona označujeme okruh vztahů, na něž zákon dopadá. Pro trestní zákon rozeznáváme působnost časovou, místní a osobní.

a) Časová působnost

Pro časovou působnost je důležitá znalost pojmů platnost zákona a účinnost zákona. Platnost zákona nastává dnem jeho vyhlášení ve Sbírce zákonů. Tím je den rozeslání příslušné částky Sbírky zákonům, uvedený v jejím záhlaví.¹⁶ Účinnost zákona označuje den, od kterého je nutno podle něj postupovat, používat a dodržovat ho. Bývá zpravidla uveden v posledním paragrafu. Například trestní zákoník nabývá účinnosti 1.1. 2010.¹⁷

Pro časovou působnost trestního zákona platí, že trestnost činu se posuzuje podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán¹⁸. Existuje výjimka a to: podle pozdějšího zákona se posuzuje jen tehdy, jestliže to je pro pachatele příznivější.¹⁹ Přísnější trestní zákon nesmí mít zpětnou působnost. Pachateli lze uložit vždy pouze takový druh trestu, který dovoluje uložit zákon účinný v době, kdy se o trestném činu rozhoduje.

b) Místní působnost²⁰

Místní působnost trestního zákona vymezuje okruh případů, které se posuzují podle trestního zákona se zřetelem k místu, kde byl trestný čin spáchán. V § 4 trestního zákoníku je vyjádřena zásada teritoriality. Podle ní se dle českého zákona posuzuje trestnost činu, který byl spáchán na celém území České republiky a to bez ohledu na osobu pachatele. Do pravomoci českého trestního zákona tudíž nespadá pouze občan české republiky, ale vztahuje se i na osoby s cizí státní příslušností nebo bez příslušnosti, ať už mají na českém území přechodný nebo trvalý pobyt či nikoliv. Občan České republiky není zásadně vydán do pravomoci cizích státních orgánů k potrestání. Jiné osoby jsou vydány jen při splnění určitých záruk.

Podle mezinárodního práva se působnost českého trestního zákona vztahuje na naše státní neobchodní (vojenské, policejní, celní) lodi a letadla ať jsou kdekoliv. U ostatních lodí a letadel se užije princip vlajky. Ten je uveden v § 5 trestního

¹⁶ Zákon č. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv, ve znění pozdějších předpisů, § 3.

¹⁷ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, § 421.

¹⁸ Ústavní zákon č.2/1993 Sb. Listina základních práv a svobod, čl. 40. odst. 6.

¹⁹ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, § 2 odst. 1.

²⁰ KRATOCHVÍL, Vladimír, a kol. *Kurz trestního práva : Trestní právo hmotné, obecná část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 115 – 118.

zákoníku. Podle zákona ČR se posuzuje trestnost činu, který byl spáchán mimo území ČR na palubě lodi nebo jiného plavidla a nebo letadla, které jsou registrovány v České republice.

Za určitých podmínek lze podle českého zákona posuzovat trestnost činu spáchaných v cizině, pokud se pachatel dostane do pravomoci českých orgánů. Tato zásada je zakotvena jako zásada personalit v § 6 trestního zákoníku: Podle zákona České republiky se posuzuje trestnost činu, který v cizině spáchal občan ČR nebo osoba bez státní příslušnosti, která má na jejím území povolen trvalý pobyt.

c) Osobní působnost²¹

Osobní působnost trestního práva je podstatná zejména pro určení osob, které spadají do jeho působnosti a které jsou z něj vyňaty. Působnosti trestního zákona jsou podrobeny:

- všechny fyzické osoby na území České republiky
- občané České republiky v cizině
- cizinci v cizině v případě že poškozují chráněné zájmy České republiky, nebo je k tomu stát vázán mezinárodními smlouvami

Výjimky z působnosti trestního zákona jsou zdůvodněny osobním postavením pachatele. Účelem není ochrana konkrétní jmenovité osoby ale jejího úřadu, který zastává. Ústava vyjmenovává, kdo a za jakých podmínek je vyňat z působnosti trestního zákoníku. Jedná se o soudce Ústavního soudu, poslance, senátory a prezidenta republiky.

3. Trestný čin

3.1. Pojem trestný čin

Základem trestní odpovědnosti v českém trestním právu je spáchání trestného činu. Jako trestný čin je označeno závažné protiprávní jednání, kterým pachatel poškozuj nebo ohrožuje zájmy chráněné státní mocí. Pachatelem se nazývá osoba, která svým jednáním naplnila všechny znaky trestného činu. Ten je určen formální a materiální stránkou, někdy zjednodušeně označovanou jako formální a materiální znak trestného činu.²²

²¹ NOVOTNÝ, Oto, et al. *Trestní právo hmotné : I. obecná část*. 3. přepracované vydání. Praha : Codex, 1997, s. 44.

²² KRATOCHVÍL, Vladimír, a kol. *Kurz trestního práva : Trestní právo hmotné, obecná část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 146 – 150.

Materiální stránku představuje společenská škodlivost (§12 odst. 2 trestního zákoníku), která je určována kategoriemi povaha a závažnost trestného činu (§ 39 odst. 2 trestního zákoníku).²³

Formální stránku trestného činu určuje skutková podstata, kterou zákonodárce vyjádřil v definici jednotlivých trestných činů. Skutková podstata vyjadřuje skutkový děj činu a další znaky, které jsou pro daný trestný čin typické a podle nichž státní orgány zjišťují, zda je pachatel vinen spácháním tohoto trestného činu.²⁴

Trestní zákoník definuje trestný čin v § 13: Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně. Tímto je určena formální stránka trestného činu. Tuto definici nutně doplňuje materiální stránka vyjádřena § 12 odst. 2 a § 39 odst. 2 trestního zákoníku.

Trestní zákoník v § 14 trestný čin člení na dvě subkategorie zločin a přečin odstupňované podle závažností deliktu vyjádřené trestní sazbou. Přečiny jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let. Zločin je v trestním zákoníku vymezen negativně. Zločiny jsou všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny.

3.2. Skutková podstata trestného činu

3.2.1. Pojem skutková podstata trestního činu

Jak vyplývá z definice trestného činu, trestný čin je spáchán, pokud jednání pachatele vykazuje znaky uvedené v zákoně. Souhrny těchto typových znaků, na základě kterých můžeme rozlišit typy protiprávního jednání, jsou jednotlivé skutkové podstaty trestných činů. Jejich obsah je v trestním zákoníku uveden v jeho zvláštní části.²⁵ Rozlišujeme skutkovou podstatu základní, kvalifikovanou a privilegovanou.

- Základní skutková podstata - zde je poprvé popsáno protiprávní jednání pachatele. Je zpravidla uvedena v prvním odstavci příslušného ustanovení.²⁶

²³ KRATOCHVÍL, Vladimír, a kol. *Kurz trestního práva : Trestní právo hmotné, obecná část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 178 – 184.

²⁴ KRATOCHVÍL, Vladimír, a kol. *Kurz trestního práva : Trestní právo hmotné, obecná část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 169 – 172.

²⁵ NOVOTNÝ, Oto, et al. *Trestní právo hmotné : I. obecná část*. 3. přepracované vydání. Praha : Codex, 1997, s. 69.

²⁶ NOVOTNÝ, Oto, et al. *Trestní právo hmotné : I. obecná část*. 3. přepracované vydání. Praha : Codex, 1997, s. 74.

- Kvalifikovaná skutková podstata - je tvořena znaky základní skutkové podstaty a dalšími znaky (okolnostmi), které určují vyšší stupeň nebezpečnosti, při jejichž splnění trestní zákoník stanoví přísnější trest.²⁷
- Privilegovaná skutková podstata - obsahuje znaky činů pro společnost naopak méně škodlivých, než které popisuje základní skutková podstata a zákon za ně stanoví mírnější trest.²⁸

Pokud zjištěná skutečnost není uvedena jako typový znak ve skutkové podstatě, má význam pouze jako polehčující nebo přitěžující okolnost, ke které se přihlíží při určení výše trestu nikoliv při rozhodnutí o vině pachatele. Polehčující a přitěžující okolnosti jsou uvedeny v trestním zákoníku § 41 a § 42.

3.2.2. Znaky skutkové podstaty²⁹

Skutková podstata je charakterizována obligatorními a fakultativními znaky. Obligatorními znaky jsou subjekt, subjektivní stránka, objektivní stránka a objekt.

a) Subjekt

Subjektem trestného činu je pachatel. Může jím být pouze fyzická osoba, která naplnila znaky skutkové podstaty trestného činu. Obligatorním znakem je:

- Věk - trestní odpovědnost vzniká dovršením věkové hranice patnácti let.
- Přičetnost - způsobilost pachatele být trestně odpovědným v závislosti na jeho duševních schopnostech.

Subjekt, který splňuje tyto obligatorní znaky se označuje jako obecný subjekt. Ve skutkové podstatě je většinou vyjádřen slovem KDO.

Fakultativně může být okruh pachatelů u některých trestných činů omezen na základě určité vlastnosti (konkrétní subjekt) nebo určitého postavení či způsobilosti (speciální subjekt). Příkladem konkrétního subjektu je dlužník u trestného činu zvýhodňování věřitele (§ 223 trestního zákoníku), speciálního subjektu zaměstnavatel u trestného činu neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby (§ 241 trestního zákoníku).

²⁷ NOVOTNÝ, Oto, et al. *Trestní právo hmotné : I. obecná část*. 3. přepracované vydání. Praha : Codex, 1997, s. 74.

²⁸ NOVOTNÝ, Oto, et al. *Trestní právo hmotné : I. obecná část*. 3. přepracované vydání. Praha : Codex, 1997, s. 75.

²⁹ KRATOCHVÍL, Vladimír, a kol. *Kurz trestního práva : Trestní právo hmotné, obecná část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 194 – 295.

b) Objektivní stránka

Objektivní stránka charakterizuje způsob spáchání trestného činu. Obligatorní znaky jsou:

- Jednání - projev vůle pachatele vyjádřený navenek aktem směřujícím k jejímu uskutečnění. Zde rozlišujeme konání (vůli řízené jednání směřující k cíli) a opomenutí (zdržení se určitého konání, ke kterému byl pachatel povinen). Trestné činy, které lze spáchat jen konáním, se označují komisivní, delikty spáchané pouze opomenutím nazýváme omisivní trestné činy.
 - Následek - působení pachatele na objekt trestného činu vyvolávající jeho změnu. Následkem může být porucha (objekt je změněn přímo) nebo ohrožení (vyvolání stavu, kdy hrozí nebezpečí pro objekt).
 - Příčinná souvislost - příčinná souvislost mezi jednáním a následkem
- K fakultativním znakům patří účinek, místo, čas a způsob jednání.

c) Subjektivní stránka

Subjektivní stránkou trestného činu je zavinění. Zavinění může být buď z nedbalosti nebo úmyslné, přičemž je stanoveno, že k trestnosti činu je třeba úmyslného zavinění, pokud trestní zákon nestanoví výslovně, že postačí i zavinění z nedbalosti.

Fakultativním znakem je motiv a záměr pachatele.

d) Objekt

Objekt lze vyjádřit jako zájem na určitých společenských hodnotách, které je nezbytné chránit a postihnout trestněprávními sankcemi.

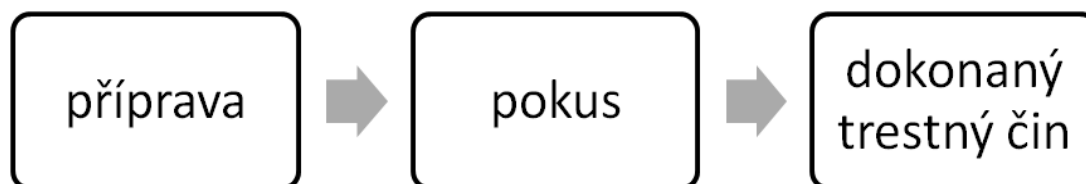
Podmínkou existence skutkové podstaty je naplnění všech zákonem požadovaných znaků všech prvků trestného činu. Pokud fakultativní znak zákonodárce uvádí ve skutkové podstatě, stává se obligatorním znakem.

3.3. Vývojová stádia trestného činu

Spáchání trestného činu nemusí být nutně dílem okamžiku. Může pro pachatele znamenat složitý proces náročný na realizaci, probíhající v několika fázích. Trestní právo vychází ze zásady, čím je trestný čin závažnější, tím je širší škála vývojových stádií. Z časového hlediska

a stupně rozvinutosti činu trestní právo rozeznává tři fáze – příprava, pokus a dokonáný trestný čin (viz obrázek 1) , označované jako vývojová stádia trestného činu.³⁰

Obrázek 1: Vývojová stádia trestného činu

Zdroj: www.bussinesinfo.cz³¹, vlastní zpracování

a) Příprava k trestnému činu³²

Příprava je definována v trestním zákoníku § 20 jako úmyslné vytváření podmínek pro spáchání trestného činu. Z uvedeného vyplývá, že pouhé pojetí myšlenky, nebo úmyslu nemůže být trestným činem. Charakteristickými pro přípravu jsou společenská škodlivost, úmyslné jednání a nedostatek následku (nedošlo k pokusu ani dokonání).

Příprava je trestná pouze v případech, kdy to zákon výslovně stanoví a současně se musí jednat o zvlášť závažný zločin, jak jej vymezuje § 14 odst. 3 trestního zákoníku. V § 20 je také uveden demonstrativní výčet forem přípravy – organizování, spolčení, srocení, návod, pomoc k zvlášť závažnému zločinu nebo opatrování nebo přizpůsobování prostředek nebo nástrojů k jeho spáchání.

b) Pokus³³

Na rozdíl od přípravy je pokus trestný u všech trestných činů. Musí jít o úmyslné jednání, které bezprostředně směřuje k dokonání trestného činu a stejně jako u přípravy k dokonání nedošlo.

³⁰ NOVOTNÝ, Oto, et al. *Trestní právo hmotné : I. obecná část*. 3. přepracované vydání. Praha : Codex, 1997, s. 150 – 152.

³¹ *BusinessInfo.cz* [online]. 2009, 30.7.2009 [cit. 2010-04-20]. Hospodářské trestné činy. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/orientace-v-pravnich-ukonech/hospodarske-trestne-ciny-opu/1000818/47267/>>.

³² KRATOCHVÍL, Vladimír, a kol. *Kurz trestního práva : Trestní právo hmotné, obecná část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 281 – 283.

³³ KRATOCHVÍL, Vladimír, a kol. *Kurz trestního práva : Trestní právo hmotné, obecná část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 284.

c) Dokonání³⁴

Dokonání je nejzávažnějším vývojovým stádiem. Pachatel svým jednáním naplnil všechny znaky uvedené ve skutkové podstatě trestného činu.

Příprava a pokus jsou trestné podle trestní sazby stanovené na dokonaný trestný čin, k němuž směřovaly, jestliže trestní zákon nestanoví ve zvláštní části něco jiného.

3.4. Tresty

Trest působí určitou újmu pachateli a je specifickým státní mocí vynutitelným následkem spáchaného trestného činu.³⁵ Představuje prostředek realizace ochranné a preventivní funkce trestního práva a je ukládán na základě zákona trestním soudem.

Účelem trestu je, jak je výše naznačeno, ochrana společnosti před trestnými činy a jejich pachateli. Trestní zákoník obsahuje v § 52 taxativní výčet trestů, které lze uložit za trestné činy:

a) Odnětí svobody

Trest odnětí svobody je možné uložit za každý trestný čin uvedený ve zvláštní části zákoníku a představuje nejzávažnější zásah do základních práv a svobod člověka. Soud rozhodne o zařazení pachatele do určitého typu věznice, kde bude trest v určitém režimu vykonávat.³⁶ Trest odnětí svobody může být uložen za zákonem stanovených předpokladů i podmíněně. Podstata spočívá v tom, že pachatel je pravomocně uznán vinným, je mu uložen trest odnětí svobody, ale výkon trestu je soudem odložen pod podmínkou. V případě, že stanoveným požadavkům vyhoví, výkon tohoto trestu se mu promíjí.³⁷

b) Domácí vězení

Domácí vězení lze uložit pouze za přečin. Představuje alternativu za trest nepodmíněného odnětí svobody. Podstata trestu spočívá, nestanoví li soud v rozsudku jinak, v povinnosti odsouzeného zdržovat se v určeném obydlí ve dnech pracovního klidu a pracovního volna a v ostatních dnech v době od 20.00 do 05.00 hod.³⁸

³⁴ KRATOCHVÍL, Vladimír, a kol. *Kurz trestního práva : Trestní právo hmotné, obecná část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 289.

³⁵ ŠÁMAL, Pavek, et al. *Podnikání a ekonomická kriminalita v České republice*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2001, s. 106.

³⁶ NOVOTNÝ, Oto, et al. *Trestní právo hmotné : I. obecná část*. 3. přepracované vydání. Praha : Codex, 1997, s. 226 – 228.

³⁷ NOVOTNÝ, Oto, et al. *Trestní právo hmotné : I. obecná část*. 3. přepracované vydání. Praha : Codex, 1997, s. 213 – 218.

³⁸ KRATOCHVÍL, Vladimír, a kol. *Kurz trestního práva : Trestní právo hmotné, obecná část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 482 – 484.

c) Obecně prospěšné práce

Trest obecně prospěšných prací se uplatňuje zejména u pachatelů méně závažných trestných činů, proto může být uložen pouze za přečin. Obecně prospěšné práce ukládají odsouzenému povinnost bezplatně a ve svém volném čase provést práce k obecně prospěšným účelům.³⁹

d) Propadnutí majetku

Propadnutí majetku postihuje celý majetek odsouzeného nebo tu jeho část, kterou soud určí; propadnutí se však nevztahuje na prostředky nebo věci, jichž je nezbytně třeba k uspokojení životních potřeb odsouzeného nebo osob, o jejichž výživu nebo výchovu je odsouzený podle zákona povinen pečovat.⁴⁰

e) Peněžitý trest

Peněžitý trest může být uložen jako samostatný anebo vedle jiného trestu. Je stanoven v denních sazbách. Jejich počet a jejich výši určí soud s přihlédnutím k povaze a závažnosti trestného činu a k osobním a majetkovým poměrům pachatele.⁴¹

f) Propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty

Podstatou trestu je zneškodnit věc či jinou majetkovou hodnotu, která by mohla sloužit k dalšímu páčání trestné činnosti, ztížit pachateli podmínky k páčání trestné činnosti a odejmout mu prospěch získaný trestným činem. Pachateli se rozsudkem odnímá vlastnické právo a propadá věc nebo majetková hodnota připadá státu.⁴²

g) Zákaz činnosti

Zákaz činnosti odsouzenému po určitou dobu zakazuje výkon určitého zaměstnání, povolání, funkce nebo činnosti, ke které je třeba zvláštního povolení, nebo jejíž výkon podléhá jiným právním předpisům. Podstatou je pachateli zabránit v opětovném páčání trestného činu, kterého se touto činností dopustil.⁴³

³⁹ KRATOCHVÍL, Vladimír, a kol. *Kurz trestního práva : Trestní právo hmotné, obecná část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 499.

⁴⁰ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, § 66 odst. 3.

⁴¹ KRATOCHVÍL, Vladimír, a kol. *Kurz trestního práva : Trestní právo hmotné, obecná část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 484 – 486.

⁴² KRATOCHVÍL, Vladimír, a kol. *Kurz trestního práva : Trestní právo hmotné, obecná část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 492 – 495.

⁴³ NOVOTNÝ, Oto, et al. *Trestní právo hmotné : I. obecná část*. 3. přepracované vydání. Praha : Codex, 1997, s. 219 – 221.

h) Zákazem pobytu

Zákazem pobytu soud odsouzenému zakazuje se po určitou dobu zdržovat na určitém místě nebo obvodu. Předpokladem je, že pachatel nemá trvalý pobyt v tomto místě nebo obvodě.⁴⁴

i) Zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce

Zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce zakazuje odsouzenému po dobu výkonu tohoto trestu účast na stanovených sportovních, kulturních a jiných společenských akcích. Odsouzený má také povinnost spolupracovat s probačním úředníkem, který mu může stanovit, aby se dostavoval v období konání zakázané akce k určenému útvaru Policie České republiky.⁴⁵

j) Ztráta čestných titulů nebo vyznamenání

Trest ztráty čestných titulů nebo vyznamenání nemůže být ukládán samostatně, ale vždy jen vedle nepodmíněného trestu odnětí svobody. Spočívá v tom, že odsouzený ztrácí vyznamenání, čestná uznání a jiné čestné tituly udělené podle vnitrostátních právních předpisů.⁴⁶

k) Ztráta vojenské hodnosti

Ztráta vojenské hodnosti spočívá v tom, že se odsouzenému snižuje hodnost v ozbrojených silách na hodnost vojína a je možné jej uložit i vedle jiného trestu.⁴⁷

l) Vyhostění

Trest vyhoštění se vztahuje pouze na pachatele, kteří nejsou občany České republiky. Odsouzenému se zakazuje pobyt a opětovný vstup na území České republiky. Tento trest může být uložen jak na dobu určitou tak na dobu neurčitou.⁴⁸

Přesné podmínky ukládání a výkonu jednotlivých trestů jsou uvedeny v trestním zákoníku v § 55 až § 80.

⁴⁴ KRATOCHVÍL, Vladimír, a kol. *Kurz trestního práva : Trestní právo hmotné, obecná část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 502.

⁴⁵ KRATOCHVÍL, Vladimír, a kol. *Kurz trestního práva : Trestní právo hmotné, obecná část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 503.

⁴⁶ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, § 78.

⁴⁷ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, § 79.

⁴⁸ NOVOTNÝ, Oto, et al. *Trestní právo hmotné : I. obecná část*. 3. přepracované vydání. Praha : Codex, 1997, s. 226 – 228.

3.5. Členění trestných činů

Cílem trestního zákoníku je zejména chránit zájmy na ochranu života, majetku a dalších individuálních práv jedince, které preferuje před ochranou zájmů státu a společnosti. Tato stupnice hodnot se projevila i v systematizaci členění trestných činů ve zvláštní části trestního zákoníku. Skutkové podstaty trestných činů jsou zde rozčleněny do třinácti hlav a dále do oddílů podle závažnosti následovně⁴⁹:

- Hlava I Trestné činy proti životu a zdraví.
- Hlava II Trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství.
- Hlava III Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti.
- Hlava IV Trestné činy proti rodině a dětem.
- Hlava V Trestné činy proti majetku.
- Hlava VI Trestné činy hospodářské.
- Hlava VII Trestné činy obecně nebezpečné.
- Hlava VIII Trestné činy proti životnímu prostředí.
- Hlava IX Trestné činy proti České republice, cizímu státu a mezinárodní organizaci.
- Hlava X Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných.
- Hlava XI Trestné činy proti branné povinnosti.
- Hlava XII Trestné činy vojenské.
- Hlava XIII Trestné činy proti lidskosti, proti míru a válečné trestné činy.

4. Trestné činy hospodářské

Předmětem této práce jsou trestné činy hospodářské z pohledu policejní praxe, kde jsou zařazeny do hospodářské kriminality. Pojem hospodářská kriminalita je veřejností a médií mnohdy používán bez znalostí jeho významu. Proto je nutné uvést základní vymezení a některá specifika, kterými se hospodářská kriminalita odlišuje od ostatních kriminálních aktivit

⁴⁹ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

4.1. Členění hospodářských trestných činů

V tržním hospodářství je třeba, aby stát ekonomiku, hospodářské mechanismy a systém ekonomických vztahů nějakým způsobem reguloval. Vynucení povinnosti pomocí trestů se jako krajní prostředek uplatňuje až tam, kde jiné prostředky hospodářsko-právní povahy nestačí. Zachovává se tak zásada pomocné úlohy trestní represe.⁵⁰

Trestní zákoník hospodářské trestné činy dělí na 4 skupiny a tedy systematiku hlavy IV. tvoří čtyři díly:⁵¹

- Díl 1. Trestné činy proti měně a platebním prostředkům.
- Díl 2. Trestné činy daňové, poplatkové a devizové.
- Díl 3. Trestné činy proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou.
- Díl 4. Trestné činy proti průmyslovým právům a proti autorskému právu

U skutkových podstat trestných činů převládá obecný subjekt. Speciální subjekt je požadován v případech, kdy je osoba vázána dalšími předpisy např. v souvislosti s podnikáním v § 241. Konkrétní subjekt je vyjádřen např. u trestných činů v § 235 udávání padělaných a pozměněných peněz. V objektivní stránce převažují komisivní trestné činy. Pro hospodářské trestné činy je typickým následkem porucha. Objekt lze shrnout jako zájem na fungování tržní ekonomiky a dodržování pravidel pro hospodářskou činnost. V subjektivní stránce převažují ve velké většině úmyslné trestné činy.⁵²

Protože tato práce zpracovává statistiky Policie ČR z let 2000-2009, tj. před nabytím účinnosti zákona č. 40/2009 je nezbytné uvést dělení trestných činů podle zákona č. 140/1961 Sb, trestní zákon:

- Hlava II Trestné činy hospodářské
 - Oddíl první: Trestné činy proti hospodářské soustavě
 - § 118 Neoprávněné podnikání
 - § 118a Neoprávněné provozování loterie a podobné sázkové hry
 - § 124 Porušování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou
 - § 124a, § 124b, § 124c Porušování předpisů o nakládání s kontrolovaným zbožím a technologiemi

⁵⁰ KUČHTA , Josef , a kol. *Kurz trestního práva : Trestní právo hmotné zvláštní část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 229.

⁵¹ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

⁵² KUČHTA , Josef , a kol. *Kurz trestního práva : Trestní právo hmotné zvláštní část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 229 – 235.

- § 124d, § 124e, § 124f Porušování předpisů o zahraničním obchodu s vojenským materiálem
- Oddíl druhý Trestné činy proti hospodářské kázní
 - § 125 Zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění
 - § 126 Porušení povinnosti v insolvenčním řízení
 - § 127 Porušování závazných pravidel hospodářského styku
 - § 128 Zneužívání informací v obchodním styku
 - § 128a § 128b § 128c Pletichy při veřejné soutěži a dražbě
 - § 129 Vystavení nepravdivého potvrzení
 - § 129a Poškozování finančních zájmů Evropských společenství
- Oddíl třetí: Trestné činy proti měně a trestné činy daňové
 - § 140 Padělání a pozměňování peněz
 - § 141 Udávání padělaných a pozměněných peněz
 - § 142 Výroba a držení padělatelského náčiní
 - § 143 Společné ustanovení
 - § 144 Ohrožování oběhu tuzemských peněz
 - § 145 Padělání a pozměňování známek
 - § 145a Padělání a pozměňování nálepek k označení zboží nebo předmětů dokazujících splnění poplatkové povinnosti
 - § 146 Porušení zákazů v době nouzového stavu v devizovém hospodářství
 - § 147 Neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení, na úrazové pojištění, na zdravotní pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti
 - § 147a Zvláštní ustanovení o účinné lítosti
 - § 148 Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby
 - § 148a Porušení předpisů o nálepkách k označení zboží
 - § 148b Nesplnění oznamovací povinnosti v daňovém řízení
- Oddíl čtvrtý: Trestné činy proti předpisům o nekalé soutěži, ochranných známkách, chráněných vzorech a vynálezech a proti autorskému právu, proti právům souvisejícím s právem autorským a proti právům k databázi
 - § 149 Nekalá soutěž
 - § 150 Porušování práv k ochranné známce, obchodnímu jménu a chráněnému označení původu
 - § 151 Porušování průmyslových práv

- § 152 Porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi

4.2. Pojem škoda a prospěch

Pro hospodářskou trestnou činnost je charakteristické, že odpovědnost za spáchání trestného činu a určení zda se jedná o trestný čin v jeho základní nebo již v kvalifikované skutkové podstatě je podmíněno určitou výší způsobené škody nebo prospěchu.

Za škodu se považuje nejenom škoda skutečná, spočívající ve zmenšení majetku poškozeného, ale i ušlý zisk pokud zákon nestanoví jinak. Prospěchem se rozumí přírůstek majetku pachatele nebo jiné osoby v důsledku trestného činu.⁵³

Výše škody musí být vyjádřena penězi. Při stanovení výše škody se vychází z ceny, za kterou se věc, která byla předmětem útoku, v době a v místě činu obvykle prodává. Nelze-li takto výši škody zjistit, vychází se z účelně vynaložených nákladů na obstarání stejné nebo obdobné věci nebo uvedení věci v předešlý stav⁵⁴

Trestní zákoník stanovuje trestní odpovědnost na základě následující hranice výše škody:⁵⁵

- Škoda nikoli nepatrná - nejméně 5 000 Kč.
- Škoda nikoli malá - nejméně 25 000 Kč.
- Větší škoda nejméně - 50 000 Kč.
- Značná škoda nejméně - 500 000 Kč.
- Škoda velkého rozsahu nejméně - 5 000 000 Kč.

Toto odstupňování se užije obdobně pro určení výše prospěchu, hodnoty věci a jiné majetkové hodnoty.

4.3. Pojem hospodářská kriminalita

Existuje mnoho definic, které vychází z trestněprávního, kriminalistického a statistického pojetí. Odborníci z řad teorie práva se v pokusech o obecnou definici rozcházejí, a proto jsou zde uvedeny pouze definice, které jsou podstatné pro tuto práci. Velice často je také v souvislosti s tímto druhem kriminálních aktivit užíván pojem ekonomická kriminalita. Podle

⁵³ KUČHTA, Josef, a kol. *Kurz trestního práva : Trestní právo hmotné zvláštní část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 234 - 235.

⁵⁴ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, § 137.

⁵⁵ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, § 138.

Chmelíka je pojem ekonomická kriminalita synonymem pro hospodářskou kriminalitu. Mají stejný obsah a lze je zaměnit.⁵⁶

a) Trestněprávní pojetí hospodářské kriminality⁵⁷

Hospodářskou kriminalitu z trestněprávního pojetí charakterizuje definice O. Novotného. Podle něj je hospodářskou kriminalitou:

- Kriminalita zaměřená proti hospodářskému řádu a jeho fungování, při které dochází i ke zneužívání hospodářských nástrojů.
- Veškerá kriminalita pachatelů činných v hospodářském životě společnosti.
- Veškerá kriminalita vyskytující se v oblasti ekonomiky a spadají sem nejen trestné činy uvedené v hlavě II. (trestné činy hospodářské) zvláštní část trestního zákona, ale i vybrané trestné činy hlavy IX. (trestné činy proti majetku) zvláštní části tohoto zákona, pokud se realizují v ekonomice.

b) Kriminalistické pojetí hospodářské kriminality⁵⁸

V kriminalistickém pojetí je hospodářská kriminalita definována jako ve své podstatě kriminalitou nenásilnou s mimořádným sociálním a ekonomickým dopadem na vnitřní stabilitu státu. Značná část jejich projevů je složitým občanskoprávním, ekonomickým a trestně právním problémem, jehož řešení vyžaduje speciální odbornost a stálé inovování znalostí jak u pracovníků příslušných orgánů státní správy, tak i orgánů činných v trestním řízení.

c) Statistické pojetí hospodářské kriminality

Protože tato práce využívá statistické údaje Policie ČR, je nezbytné vymezit hospodářskou kriminalitu, tak jak je ze statistického hlediska chápána v policejní praxi. Hospodářská kriminalita zahrnuje:⁵⁹

- Trestné činy uvedené v trestním zákoně, část druhá hlava druhá.
- Trestné činy proti majetku podle deváté hlavy zvláštní části trestního zákona, pokud:
 - Předmětem pachatelova útoku jsou neoprávněně přidělené nebo použité prostředky z veřejných finančních zdrojů (včetně fondů).

⁵⁶ CHMELÍK, Jan; HÁJEK, Pavel; NEČAS, Stanislav. *Úvod do hospodářské kriminality*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, s. 23.

⁵⁷ FRYŠTÁK, Marek. *Hospodářská kriminalita z pohledu teorie a praxe*. 1. vydání. Ostrava : KEY Publishing, 2007, s. 7- 8.

⁵⁸ CHMELÍK, Jan; HÁJEK, Pavel; NEČAS, Stanislav. *Úvod do hospodářské kriminality*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, s. 13.

⁵⁹ CHMELÍK, Jan; HÁJEK, Pavel; NEČAS, Stanislav. *Úvod do hospodářské kriminality*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, s. 15 - 16.

- K trestnému činu došlo ve vztazích založených obchodním právem.
 - K trestnému činu došlo ve vztazích založených pracovním právem mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem (členem orgánu společnosti a společností), je-li předmětem útoku pachatele svěřený obchodní či veřejný majetek nebo zákonný nárok zaměstnance.
 - K trestnému činu došlo ve vztazích založených jiným právem, je-li předmětem pachatelova útoku svěřený majetek.
 - Ke spáchání došlo v souvislosti s kolektivním investováním nebo při podnikání na kapitálovém trhu.
- Všechny trestné činy, u kterých existuje písemná smlouva mezi poškozeným a pachatelem, pokud alespoň jeden z nich je právnickou osobou.
 - Trestné činy vykazující znaky neoprávněného podnikání, sankcionované speciálními skutkovými podstatami.
 - Trestné činy vykazující znaky poškozování spotřebitele sankcionované speciálními skutkovými podstatami.
 - Praní špinavých peněz.
 - Trestné činy podle ustanovení § 158, 159, 160, 161, 162, 178 trestního zákona, pokud jej spáchal představitel veřejné správy při výkonu své pravomoci v obecném zájmu nebo takové jednání proti tomuto představiteli směřovalo.
 - Padělání a pozměňování veřejné listiny a nedovolená výroba a držení státní pečeti a úředního razítka.
 - Pytláctví.
 - Trestné činy proti životnímu prostředí.
 - Neoprávněné držení platební karty.
 - Porušování tajemství dopravovaných zpráv.
 - Porušování povinnosti při správě cizího majetku, poškozování věřitele, zvýhodňování věřitele.
 - Pletichy při řízení konkursním a vyrovnávacím.
 - Předlužení.
 - Poškození a zneužití záznamu na nosiči informací.
 - Krádeže přepravovaných zásilek.
 - Narušení a napadení produktovodu.

Pro upřesnění je nutné poznamenat, že tyto definice pracují s trestním zákonem č. 140/1961, který pozbyl platnosti a byl 1.1.2010 nahrazen zákonem č. 40/2009.

4.4. Základní charakteristické prvky

U hospodářské kriminality lze vymezit některé charakteristické prvky, kterými se odlišuje od kriminality obecné⁶⁰:

- Subjekty bývají často právnické osoby. Pachatelem podle českého trestního práva může být pouze fyzická osoba. Z toho vyplývá problematické určení odpovědnosti konkrétní fyzické osoby a prokázání úmyslného jednání.
- Komplikované finanční transakce, složité obchodní a právní vztahy mezi subjekty.
- Vysoká míra latence a časový odstup mezi spácháním činu a jeho vyšetřováním.
- S rozvojem ekonomiky se zvyšuje variabilita a objevují nové formy páchaní trestných činů.
- Rychlé přizpůsobení pachatelů nastávající ekonomické a společenské situaci.
- Skutkové podstaty trestných činů odkazují na další právní normy, trestní odpovědnost je podmíněna jejich porušením (daňové a celní zákony, zákon o ochraně spotřebitele, zákon o účetnictví a další).
- Propojenost s organizovaným zločinem a obecnou kriminalitou, obzvláště u závažných forem hospodářské kriminality například kauza Lehké topné oleje.
- Neprojevuje se bezprostředními následky oproti obecné kriminalitě.

4.5. Vyšetřování

Z výše uvedených typických prvků vyplývá, že při odhalování a vyšetřování je nezbytné, aby se na této činnosti podíleli policisté a vyšetřovatelé specialisté. Stěžejní pro účinné a efektivní odhalování je znalost platné legislativy v ekonomické oblasti. V případě závažné hospodářské kriminality se uplatňují i vyšetřovací týmy, kdy s policisty a vyšetřovateli spolupracují odborníci a specialisté z dalších oblastí například finančního nebo daňového práva. Jejich znalostí se využívá ve formě expertíz a konzultací:⁶¹

- Expertizní činnost - znalecká a odborná vyjádření na základě požadavků orgánů činných v trestním řízení. Znalecký posudek si může zadat i obviněný nebo jeho

⁶⁰ CHMELÍK, Jan; HÁJEK, Pavel; NEČAS, Stanislav. *Úvod do hospodářské kriminality*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, s. 28-30.

⁶¹ ŠÁMAL, Pavel, et al. *Podnikání a ekonomická kriminalita v České republice*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2001, s. 192.

obhájce a není vyloučeno, že tyto posudky se nemusí shodovat. Zkoumá se zejména účetnictví, pravost listin a dokumentů, obsah elektronických médií (např. CD-ROM, flash disk).⁶²

- Konzultativní činnost - poradenská služba, kdy jsou znalosti a poznatky odborníků v oboru využívány ke stanovení dalšího postupu orgánů činných v trestním řízení (například při zjišťování způsobu páchaní trestné činnosti nebo při předcházení poškození informací uložených ve výpočetní technice)⁶³

Typickými podněty k vyšetřování hospodářské trestné činnosti jsou:⁶⁴

- Podněty firem - zpravidla se jedná o poškozené subjekty.
- Podněty kontrolních orgánů - jde o oznámení od specializovaných orgánů vykonávajících kontrolu v oblasti veřejné správy i v hospodaření soukromých subjektů.
- Podněty vyplývající ze závěrů nejvyššího kontrolního úřadu - např. nesrovnalosti při zadávání státních zakázek nebo při hospodaření s majetkem státu.
- Daňová kontrola - oznámení od místně příslušných finančních úřadů.
- Bankovní dohled České národní banky - trestná činnost zjištěná při dohledu nad finančním trhem.
- Česká obchodní inspekce - např. poškozování spotřebitele.
- Finančně analytický útvar Ministerstva financí ČR – oznámení podezření z legalizace výnosů z trestné činnosti.
- Celní úřady - trestné činy v souvislosti s dovozem a vývozem zboží.
- Závěry externího nebo interního auditu - zkoumání účetnictví a dalších činností podniku.
- Podněty fyzických osob - oznámení jsou formulovány často obecně a nekvalifikovaně.
- Výsledky operativně pátrací činnosti - pracovníci služby kriminální policie a vyšetřování při odhalování kriminality prověřují různé poznatky a na základě analýz zjišťují pochybné hospodářské operace.

⁶² PORADA, Viktor, et al. *Kriminalistika*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007, s. 227.

⁶³ PORADA, Viktor, et al. *Kriminalistika*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007, s. 227.

⁶⁴ FRYŠTÁK, Marek. *Hospodářská kriminalita z pohledu teorie a praxe*. 1. vydání. Ostrava : KEY Publishing, 2007, s. 172 – 174.

Hospodářská kriminalita je typická i důkazy a stopami, které pachatel při své činnosti zanechává. Ty jsou specifické a diametrálně odlišné od obecné kriminality. Nejčastějšími stopami a důkazy jsou:⁶⁵

- Listinné důkazy - souvisí s činností a fungováním společnosti (účetní doklady, výrobní dokumentace, výpisy z evidencí, daňová přiznání, faktury, zápisy z jednání valné hromady a další). Mnoho záznamů může být i v elektronické podobě (na záznamových médiích výpočetní techniky například CD ROM, flash disk, nebo v mobilním telefonu či elektronickém diáři).
- Věcné důkazy - jedná se o předměty, kterými byl trestný čin spáchán, nebo které vyvracejí či potvrzují dokazovanou skutečnost. Je nutné přezkoumat, zda u některých listin nedošlo k jejich padělání, pozměnění nebo zničení a případně zajistit padělatelské náčiní. Proto celá řada listin může mít význam i jako věcný důkaz. (příkladem faktury, peníze, směnky, srovnávací materiál, hotovost atd.).

Pro opatřování a zajištění důkazů mají zásadní význam domovní prohlídky a prohlídky jiných prostor. Jejich podstata spočívá v tom, že by pachatel nevydal věci (např. výpočetní techniku) dobrovolně a mohlo by dojít k jejich zničení a tím ztrátě důkazů. Neméně podstatné jsou také odposlechy, protože pachatel ke své činnosti a snížení jejího odhalení využívá všechny možnosti moderní techniky jako je fax, mobilní telefon, internet, vysílačky.

Dalším důkazním prostředkem jsou informace uložené ve vědomí osob, které zejména:⁶⁶

- Naplánovaly, organizovaly, provedly nelegální obchodní či finanční transakce nebo jiná společensky nebezpečná jednání nebo se na nich podílely.
- Podílely se na likvidaci důkazů nebo utajení informací a podezřelých finančních, obchodních a jiných aktivitách.
- Vyzradily důvěrné informace zneužitě jinou osobou k páchané trestné činnosti.
- Poskytovaly konzultace k odborným problémům, které byly použity při páchání trestné činnosti.
- Zprostředkovaly nelegální obchodní či finanční transakce.
- Byly přítomny různým poradám a obchodním jednáním, které přímo či nepřímo souvisely s vyšetřovanou událostí.
- Zjistily podezřelé nebo nelegální obchodní, finanční či jiné aktivity.

⁶⁵ MUSIL, Jan; KONRÁD, Zdeněk; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika*. 2. přepracování a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2004, s. 484.

⁶⁶ MUSIL, Jan; KONRÁD, Zdeněk; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika*. 2. přepracování a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2004, s. 484.

- Byly poškozeny trestným činem.

Právně relevantní jsou informace, vnímané vlastními smysly osoby. Jejich úkolem tedy není opakovat to, co samy získaly zprostředkovaně.

4.6. Pachatel

Osoba pachatele hospodářské kriminality se v mnoha vlastnostech odlišuje od pachatele obecné kriminality. Přestože jím podle většiny skutkových podstat uvedených v hlavě VI. může být kdokoli, lze pachatele hospodářské trestné činnosti vymezit určitými společnými rysy:

- Veřejností a médií jsou často označováni jako „bílé límečky“.⁶⁷
- Jedná se osoby dosud bezúhonné, s nulovou trestní minulostí a žádnými zkušenostmi s jednáním s orgány policie.⁶⁸
- Vyznačují se poměrně velkou inteligencí a dosaženým odborným vzděláním.
- Do doby spáchání činu legálně úspěšně podnikaly nebo pracovaly. V rámci těchto aktivit mají velkou zodpovědnost, rozhodovací pravomoci, dostatek zkušeností a dosáhly vysokého postavení i uznání společností.⁶⁹
- Při páčání trestné činnosti využívají svých kontaktů, důvěry a finančních prostředků, které využívají k zajištění si nejlepších odborníků, jako jsou právníci a experti.⁷⁰
- Při následném vyšetřování státními orgány je pro ně typické zapírání a bagatelizace trestné činnosti, odmítání prokázání úmyslu a odkazování na podnikatelské riziko.⁷¹

Dále lze pachatele hospodářské kriminality začlenit do jedné z těchto tří skupin:⁷²

- Podnikatel - dopouští se trestné činnosti většinou za účelem zvyšování zisku a dosahování nejrůznějších zvýhodnění na ekonomických trzích.
- Zaměstnanec - páčá trestnou činnost zpravidla na úkor majetku nebo hospodářských zájmů právnické osoby nebo podnikatele (zaměstnavatele).

⁶⁷ CHMELÍK, Jan; HÁJEK, Pavel; NEČAS, Stanislav. *Úvod do hospodářské kriminality*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, s. 28.

⁶⁸ FRYŠTÁK, Marek. *Hospodářská kriminalita z pohledu teorie a praxe*. 1. vydání. Ostrava : KEY Publishing, 2007, s.8.

⁶⁹ MUSIL, Jan; KONRÁD, Zdeněk; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika*. 2. přepracování a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2004, s. 483.

⁷⁰ CHMELÍK, Jan; HÁJEK, Pavel; NEČAS, Stanislav. *Úvod do hospodářské kriminality*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, s. 28.

⁷¹ MUSIL, Jan; KONRÁD, Zdeněk; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika*. 2. přepracování a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2004, s. 483.

⁷² ŠÁMAL, Pavel, et al. *Podnikání a ekonomická kriminalita v České republice*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2001, s. 193.

- Osoby stojící vně hospodářského subjektu, proti jehož majetku či hospodářským zájmům je páchána trestná činnost) .

5. Analýza hospodářských trestných činů

5.1. Analýza počtu zjištěných hospodářských trestných činů

Tabulka 1: Počet zjištěných trestných činů v letech 2000 - 2009

Trestná činnost	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
neoprávněné podnikání (§ 118)	202	169	229	147	142	158	139	123	133	133
neoprávněné provozování loterie a podobné sázkové hry (§ 118a)	10	4	15	5	10	5	6	5	7	3
poškození spotřebitele (§ 121)	10	10	21	8	8	6	5	6	6	3
porušování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou (pašování) (§ 124)	49	36	16	8	3	3	30	5	4	6
porušování předpisů o nakládání s kontrolovaným zbožím a technologiemi (§§ 124d, 124e, 124f)	0	4	1	0	1	1	0	0	0	0
porušování předpisů o zahraničním obchodu s vojenským materiálem (§§ 124d, 124e, 124f)	1	0	6	3	8	2	3	3	3	3
Trestné činy proti hospodářské soustavě celkem	272	223	288	171	172	175	183	142	153	148
zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění (§ 125)	176	232	348	380	366	385	346	361	257	259
porušování povinností v řízení o konkursu a vyrovnání (§ 126)	122	154	387	311	294	322	346	368	90	38
porušování závazných pravidel hospodářského styku (§ 127)	20	53	23	16	9	5	6	7	10	9
zneužívání informací v obchodním styku (§ 128)	72	55	103	52	43	48	30	46	40	20
pletichy při veřejné soutěži a dražbě (§§ 128a, 128b, 128c)	4	4	12	9	5	14	11	9	14	9
vystavení nepravdivého potvrzení (§ 129)	1	0	0	0	2	1	0	2	1	1
Trestné činy proti hospodářské kázi celkem	395	498	873	768	719	775	739	793	412	336
padělání a pozměňování peněz (§ 140)	1 032	1 233	1 868	1 915	2 894	3 968	2 718	2 302	2 399	2 762
ostatní trestné činy proti měně (§§ 141, 142, 144)	55	47	119	66	43	21	13	13	11	7
padělání a pozměňování známek, kolků a nálepek (§§ 145, 145a)	5	8	11	11	5	11	108	137	18	3
neodvedení daně, pojistného (§ 147)	4 330	3 246	3 278	1 762	1 143	1 040	820	948	753	641
krácení daně (§ 148)	1 133	1 074	1 271	693	595	602	441	534	725	574
porušování předpisů o nálepkách k označení zboží (§ 148a)	166	76	41	50	59	47	45	36	37	49
nesplnění oznamovací povinnosti v daňovém řízení (§ 148b)	4	3	2	1	1	4	1	3	0	0
Trestné činy proti měně a trestné činy daňové celkem	6 725	5 687	6 590	4 498	4 740	5 693	4 146	3 973	3 943	4 036
trestné činy proti předpisům o nekalé soutěži (§ 149)	24	18	38	12	16	23	12	13	23	14
porušování práv k ochranné známce, obchodnímu jménu a chráněnému označení	1 048	472	325	257	418	553	368	242	293	303
porušování průmyslových práv (§ 151)	5	11	16	7	3	4	5	6	15	6
porušování autorského práva a práv souvisejících s právem autorským a práv k	847	1 750	975	485	462	791	354	462	459	276
Trestné činy uvedené v oddílu 4. celkem	1 924	2 251	1 354	761	899	1 371	739	723	790	599
Hospodářské trestné činy - hlava II. celkem	9 316	8 659	9 105	6 198	6 530	8 014	5 807	5 631	5 298	5 119
Hospodářská kriminalita	37 632	35 262	40 213	31 451	33 464	43 882	39 473	37 981	32 474	29 774
Celková kriminalita	391 469	358 577	372 341	357 740	351 629	344 060	336 446	357 391	343 799	332 829
Podíl hospodářských trestných činů na hospodářské kriminalitě	24,76%	24,56%	22,64%	19,71%	19,51%	18,26%	14,71%	14,83%	16,31%	17,19%
Podíl hospodářských trestných činů na celkové kriminalitě	2,38%	2,41%	2,45%	1,73%	1,86%	2,33%	1,73%	1,58%	1,54%	1,54%

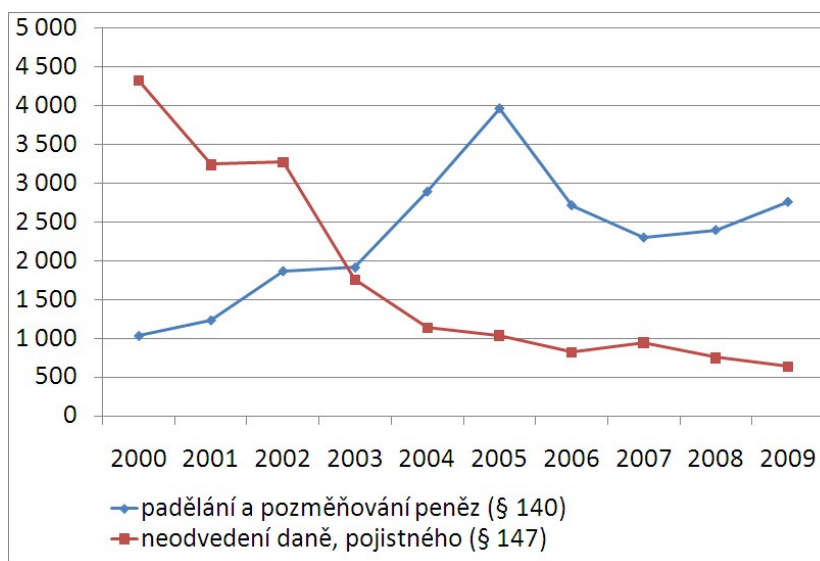
Zdroj: Statistické přehledy kriminality^{73;74}, vlastní zpracování

⁷³ Statistické přehledy kriminality [online]. 2009 [cit. 2010-04-20]. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/statistiky/kriminalita.html>>.

⁷⁴ Statistické přehledy kriminality [online]. 2010 [cit. 2010-04-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/web-informacni-servis-statistiky.aspx>>.

Nejčastější zjištění vykazují kriminální aktivity naplňující skutkovou podstatu § 140, v průběhu let 2000 – 2009 bylo spácháno celkem 23091 skutků. Jako druhý nejvýznamnější je trestný čin § 147 s 17961 skutky. Z obrázku č. 2 je patrné že vývoj těchto deliktů se od sebe značně liší. Trestný čin dle § 140 v roce 2000 vykazuje 1032 zjištění a řadí se tak až za trestné činy § 148 § 150 § 147. Do roku 2002 počet trestných činů dle § 140 roste a v následujících letech je nejčastěji zjištěným hospodářským trestným činem. Z grafu obrázku 2 je patrné, že vývoj není pravidelný. Od roku 2003 do roku 2005 počet zjištění vzrostl o 2053 činů, což je více než dvojnásobek, na své maximum 3968. Následně do roku 2007 klesl o 1066. Od roku 2007 je opět patrný růst, který ale není již tak významný oproti letům 2003 – 2005. Trestný čin § 147 byl do roku 2002 nejčastěji zjištěným trestným činem. Následně jej v roce 2003 na pomyslné první příčce vystřídal trestný čin § 140. V následujících letech je druhým nejvýznamnějším trestným činem. Z grafu obrázku 2 je patrné, že počet zjištěných trestných činů § 147 od roku 2000 s výjimkou roku 2002 do roku 2004 se značně snížil (z 4330 na 1143) a i v dalších letech má klesající tendenci.

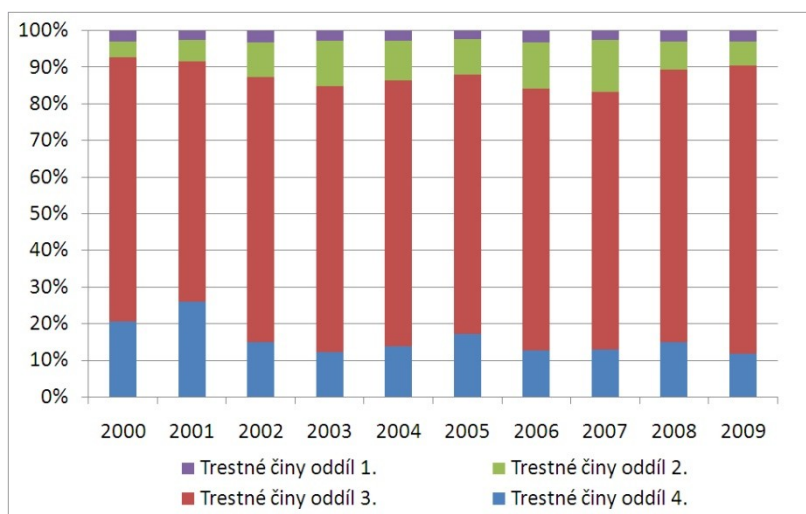
Obrázek 2: Vývoj počtu zjištěných trestných činů § 140 a § 147 v letech 2000 -2009

Zdroj: Vlastní zpracování dle Tabulka 1

Z pohledu na skupiny trestných činů uvedených v jednotlivých oddílech (obrázek 3) jsou nejméně páchané trestné činy proti hospodářské soustavě. Nejčastěji jsou zjištěny trestné činy proti měně a trestné činy daňové. Právě do tohoto oddílu jsou zařazeny výše uvedené trestné činy § 140 a 147.

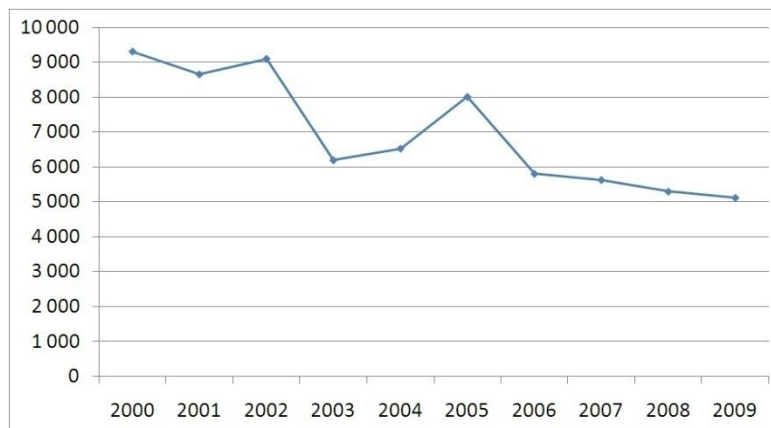
Obrázek 3. Podíl skupin trestných činů dle oddílů trestního zákona na hospodářské trestné činnosti

Zdroj: Vlastní zpracování dle Tabulka 1

Vývoj počtu zjištěných hospodářských trestných činů (obrázek 4) má klesající trend, ale jsou zde patrné značné výkyvy. Maximum je v roce 2000, kdy bylo zaznamenáno 9316 zjištěných trestných činů. V roce 2001 počet hospodářských trestných činů klesl na 8659 a poté v roce 2002 vzrostl oproti předchozímu téměř na úroveň roku 2000 na 9105. Následně v roce 2003 se počet zjištěných hospodářských trestných činů významně snížil na 6198. Poté opět v letech 2004 až 2005 počet stoupl až na 8014. V dalším roce došlo opět k poměrně strmému poklesu na 5807. V letech 2006 až 2009 má vývoj příznivý trend, množství zjištěných činů dále klesá. Minimum je tedy v roce 2009 5119 zjištěných hospodářských trestných činů.

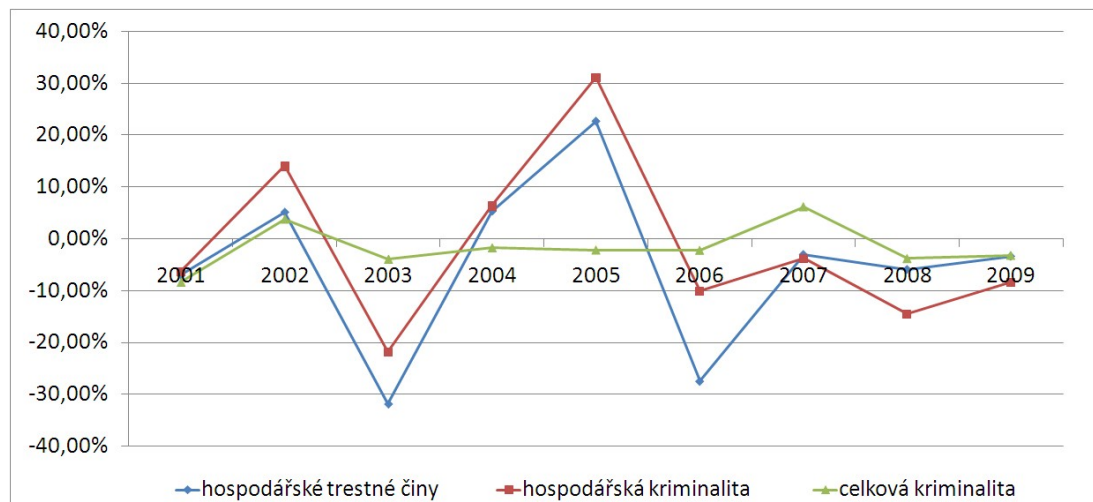
Obrázek 4: Vývoj počtu zjištěných hospodářských trestných činů v letech 2000-2009

Zdroj: Vlastní zpracování dle Tabulka 1

Při porovnání meziročních změn v procentech (obrázek 5) je patrné že vývoj počtu zjištěných hospodářských trestných činů téměř kopíruje změny hospodářské kriminality.

Obrázek 5: Meziroční změny počtu zjištěných trestných činů v procentech

Zdroj: Vlastní zpracování dle Tabulka 1

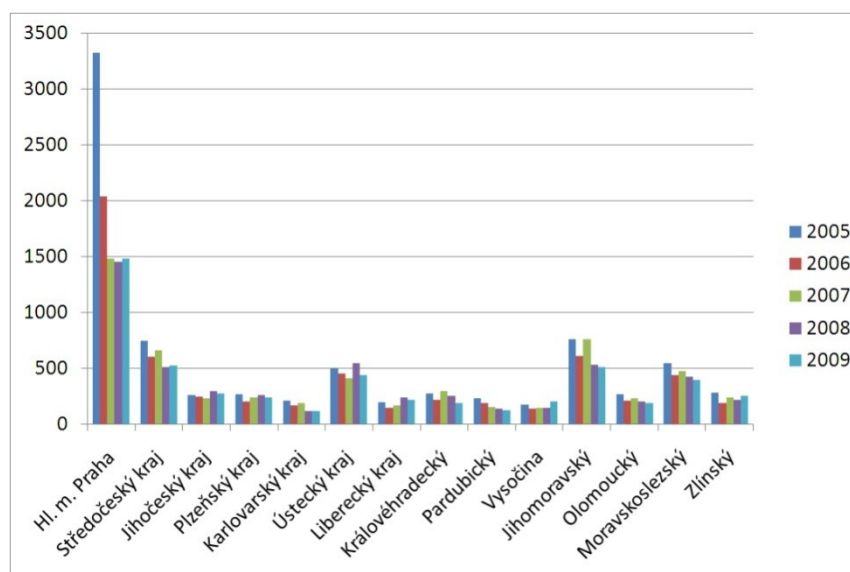
Tabulka 2: Počet zjištěných hospodářských trestných činů v jednotlivých vyšších územních samosprávných celcích v letech 2005 - 2009

VÚSC	2005	2006	2007	2008	2009
Hlavní město Praha	3321	2037	1476	1449	1476
Středočeský kraj	743	602	654	509	524
Jihočeský kraj	255	245	229	293	269
Plzeňský kraj	265	199	234	260	238
Karlovarský kraj	210	162	187	111	116
Ústecký kraj	503	452	408	541	438
Liberecký kraj	196	143	164	238	211
Královéhradecký	271	216	294	252	183
Pardubický	230	184	151	133	124
Vysočina	173	136	145	145	203
Jihomoravský	756	605	754	530	510
Olomoucký	265	206	230	203	183
Moravskoslezský	544	437	469	421	392
Zlínský	282	183	236	213	252

Zdroj: Statistické přehledy kriminality^{75; 76}, vlastní zpracování

⁷⁵ Statistické přehledy kriminality [online]. 2009 [cit. 2010-04-20]. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/statistiky/kriminalita.html>>.

Obrázek 6: Počet zjištěných hospodářských trestných činů v jednotlivých vyšších územních samosprávných celcích v letech 2005 – 2009

Zdroj: Vlastní zpracování dle Tabulka 2

Z pohledu počtu zjištěných hospodářských trestných činů v jednotlivých vyšších územních samosprávných celcích (obrázek 6) bezkonkurenčně vede hlavní město Praha. Následuje kraj Středočeský spolu s Jihomoravským. Dalšími v pořadí jsou Ústecký a Moravskoslezský. Nejméně policií evidovaných trestných činů je v kraji Pardubickém, Karlovarském a Vysočina.

⁷⁶ Statistické přehledy kriminality [online]. 2010 [cit. 2010-04-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/web-informacni-servis-statistiky.aspx>>.

5.2. Analýza výše škody způsobené hospodářskými trestnými činy

Tabulka 3: Výše škody způsobené trestnou činností v letech 2000 – 2009 v tisících Kč

Trestná činnost	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
neoprávněné podnikání (§ 118)	40 193	15 682	35 199	42 200	46 545	46 368	16 213	22 131	29 013	47 751
neoprávněné provozování loterie a podobné sázkové hry (§ 118a)	265	0	85	4	0	0	0	0	2 390	0
poškození spotřebitele (§ 121)	496	279	24 500	585	4 527	231	1 320	54	471	565
porušování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou (pašování) (§ 124)	6 559	17 458	9 082	1 524	466	0	16 472	714	1 404	2 639
porušování předpisů o nakládání s kontrolovaným zbožím a technologiemi (§§ 124a, 124b)	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0
porušování předpisů o zahraničním obchodu s vojenským materiálem (§§ 124d, 124e, 124f)	0	0	0	0	0	0	106 266	0	76	0
Trestné činy proti hospodářské soustavě celkem	47 513	33 427	68 866	44 313	51 538	46 599	140 271	22 899	33 354	50 955
zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění (§ 125)	110 939	130 121	164 358	108 426	393 346	157 501	70 117	72 285	280 778	612 749
porušování povinností v řízení o konkursu a vyrovnání (§ 126)	70 068	21 421	138 057	167 998	153 436	177 913	18 467	136 273	52 722	3 657
porušování závazných pravidel hospodářského styku (§ 127)	10 156	31 870	16 329	99 328	398 876	155 486	12 000	0	127 000	30 585
zneužívání informací v obchodním styku (§ 128)	835 497	1 563 335	2 405 073	3 964 582	1 502 940	7 823 273	143 885	288 405	165 645	65 482
pletichy při veřejné soutěži a dražbě (§§ 128a, 128b, 128c)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
vystavení nepravdivého potvrzení (§ 129)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trestné činy proti hospodářské kázi celkem	1 026 660	1 746 747	2 723 817	4 340 334	2 448 598	8 314 173	244 469	496 963	626 145	712 473
padělání a pozměňování peněz (§ 140)	131 547	8 802	35 671	22 250	31 821	37 361	92 761	50 625	103 636	110 141
ostatní trestné činy proti měně (§§ 141, 142, 144)	609	233	141	75	65	78	453	10	14	3
padělání a pozměňování známek, kolků a nálepek (§§ 145, 145a)	2	5	611	385	168	14	1 250	2 579	51	64
neodvedení daně, pojistného (§ 147)	1 182 988	685 384	975 093	430 641	332 842	243 298	204 143	272 977	269 754	223 852
krácení daně (§ 148)	1 542 272	1 697 595	2 553 790	1 870 353	4 389 660	6 872 437	3 131 989	2 264 915	6 410 370	2 780 582
porušování předpisů o nálepkách k označení zboží (§ 148a)	2 911	2 415	29 801	7 370	15 175	5 633	884	1 997	3 268	2 527
nesplnění oznamovací povinnosti v daňovém řízení (§ 148b)	796	1 015	531	202	0	1 035	0	0	0	0
Trestné činy proti měně a trestné činy daňové celkem	2 861 125	2 395 449	3 595 638	2 331 276	4 769 731	7 159 856	3 431 480	2 593 103	6 787 093	3 117 169
trestné činy proti předpisům o nekalé soutěži (§ 149)	19 431	2	7 071	10 015	5 912	11 552	5 679	1 901	168 866	14 411
porušování práv k ochranné známce, obchodnímu jménu a chráněnému označení	5 227	1 362	3 854	4 096	62 842	18 865	18 062	43 576	24 216	74 557
porušování průmyslových práv (§ 151)	34	0	530	0	0	24	180	0	124	114
porušování autorského práva a práv souvisejících s právem autorským a práv k	12 068	90 289	23 930	15 951	23 110	26 144	18 198	64 214	32 653	83 215
Trestné činy uvedené v oddílu 4. celkem	36 760	91 653	35 385	30 062	91 864	56 585	42 119	109 691	225 859	172 297
Hospodářské trestné činy - hlava II. celkem	3 972 058	4 267 276	6 423 706	6 745 985	7 361 731	15 577 213	3 858 339	3 222 656	7 672 451	4 052 894
Hospodářská kriminalita	50 811 291	44 119 132	29 017 531	35 309 328	36 112 416	32 279 456	13 712 076	10 789 614	19 473 591	15 696 310
Celková kriminalita	63 408 845	55 741 093	43 288 724	48 037 003	48 455 947	42 984 656	24 262 154	22 782 465	31 625 891	26 012 527
Podíl hospodářských trestných činů na hospodářské kriminalitě	7,82%	9,67%	22,14%	19,11%	20,39%	48,26%	28,14%	29,87%	39,40%	25,82%
Podíl hospodářských trestných činů na celkové kriminalitě	6,26%	7,66%	14,84%	14,04%	15,19%	36,24%	15,90%	14,15%	24,26%	15,58%

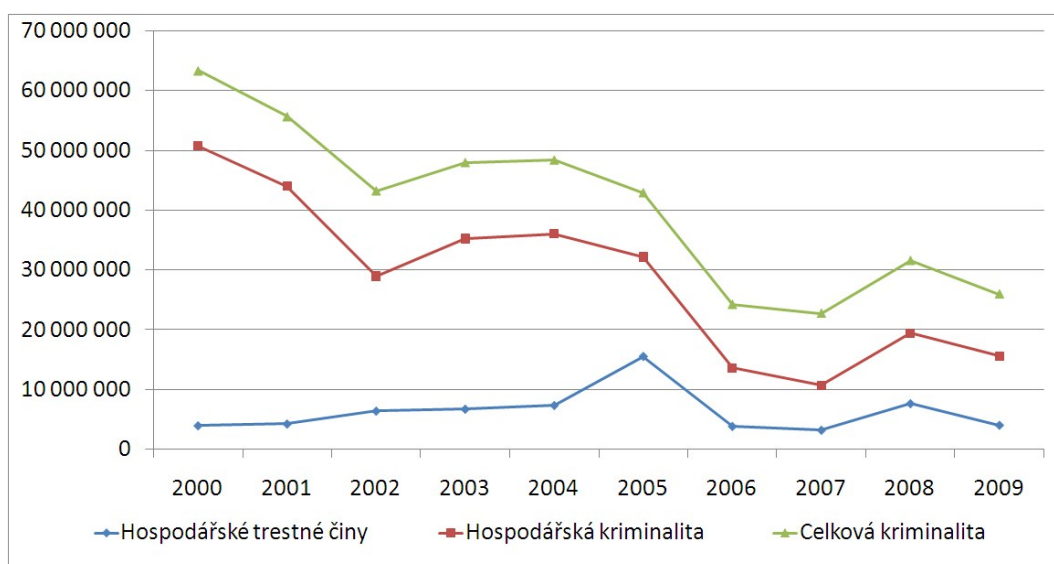
Zdroj: Statistické přehledy kriminality^{77; 78}, vlastní zpracování

⁷⁷ Statistické přehledy kriminality [online]. 2009 [cit. 2010-04-20]. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/statistiky/kriminalita.html>>.

⁷⁸ Statistické přehledy kriminality [online]. 2010 [cit. 2010-04-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/web-informacni-servis-statistiky.aspx>>.

Z hlediska výše způsobené škody je nejvýznamnějším trestným činem § 148. V průběhu let 2000 až 2009 byli tímto činem způsobeny škody ve výši 33 513 963 tisíc Kč. Jako druhý v pořadí je § 128 (18 758,117 tisíc Kč) a třetí § 147 (4820972 tisíc Kč). Vývoj výše škody u těchto trestných činů je v letech 2000-2009 nepravidelný. Z dostupných statistik nelze určit, která kriminální aktivita je pro společnost z hlediska výše škody nejzávažnější. Pokud bychom se dopustili naprostého zjednodušení a vzali v úvahu pouze průměrné hodnoty za rok 2000-2009, tak poměr aritmetického průměru výše škody na počet trestných činů je nejvyšší u trestného činu § 128, kdy na jeden trestný čin připadá škoda cca 36 milionů Kč. Je nutné poznamenat, že vypovídací hodnota tohoto údaje může být zavádějící, protože výše škody se u každého jednotlivého činu může pohybovat v řádu tisíců nebo také několika desítek milionů Kč.

Obrázek 7: Výše škody způsobené trestnou činností v letech 2000-2009

Zdroj: Vlastní zpracování dle Tabulka 3

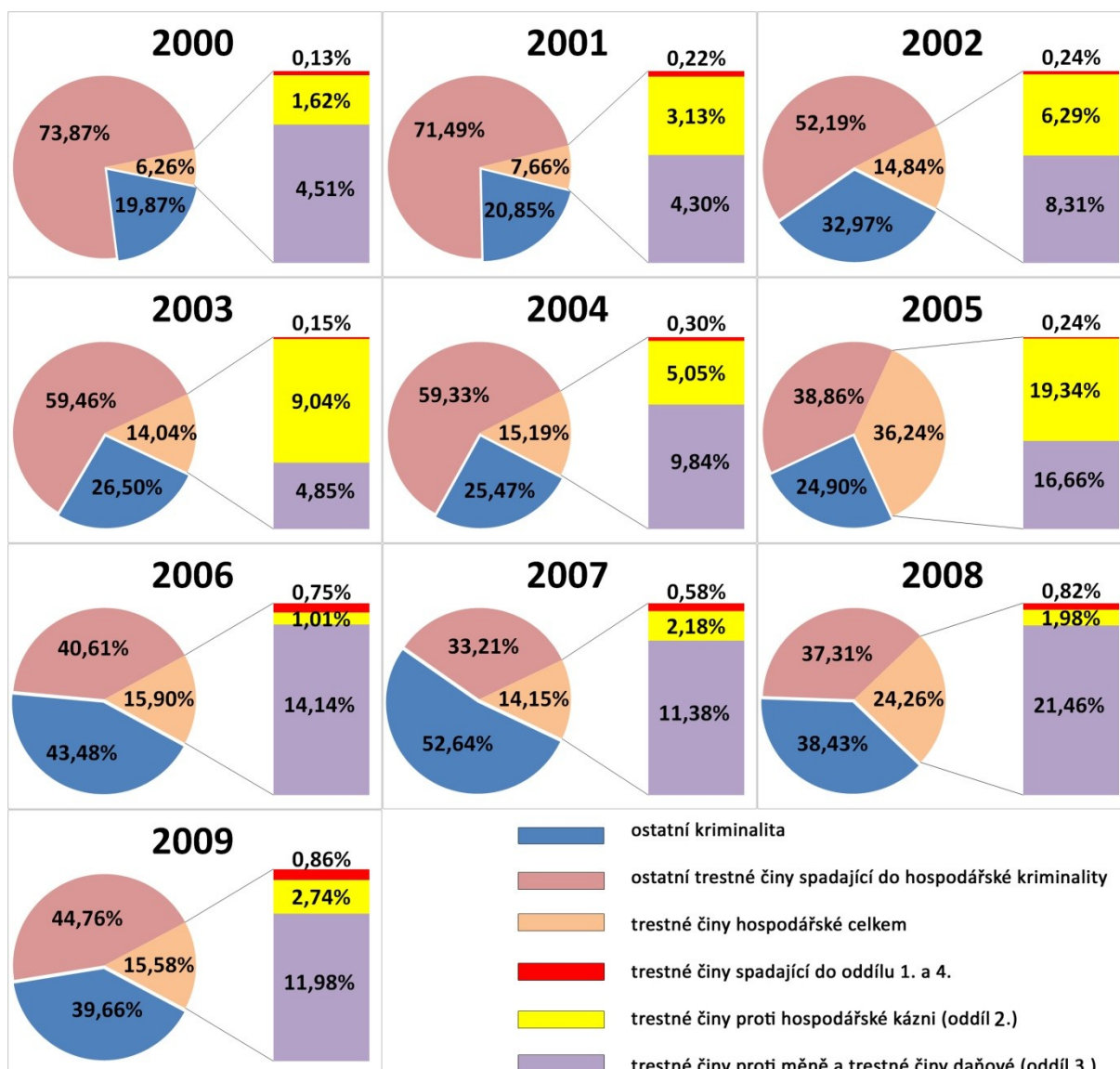
Z výše uvedeného grafu (obrázek 7) je patrný postupný růst škody způsobené hospodářskými trestnými činy od roku 2000 do roku 2004. Následně v roce 2005 se škoda vyšplhala na své maximum 15 577 213 tisíc Kč, což je více než dvojnásobek roku 2004. Poté v roce 2006 strmě klesla na téměř polovinu škody roku 2004, aby v roce 2007 dosáhla svého minima 3 222 656 tisíc Kč. V roce 2008 následoval další výkyv na více než dvojnásobek roku předchozího. Rok 2009 opět znamenal pokles škody.

Při porovnání výše škody způsobené hospodářskou kriminalitou, pod kterou hospodářské trestné činy spadají je zřetelné, že od roku 2000 do roku 2002 došlo k významnému poklesu

z 50 811 291 tisíc Kč na 29 017 531 tisíc Kč. Do roku 2004 došlo opět k nárůstu na 36 112 416 tisíc Kč. V následujících letech pokračoval trend poklesu škody, kdy v roce 2007 dosáhla minima 10 789 614 tisíc Kč. V roce 2008 došlo opět k růstu na 19 473 591 tisíc Kč a v roce 2009 škoda poklesla na 15 696 310 tisíc Kč.

Při pohledu na výši škody způsobenou celkovou kriminalitou je zřejmé, že tato škoda kopíruje škodu způsobenou hospodářskou kriminalitou. Je to dáno tím, že hospodářská kriminalita má většinový podíl na celkové výši škod způsobené všemi kriminálními aktivitami.

Obrázek 8: Podíl škody hospodářských trestných činů v letech 2000-2009

Zdroj: Vlastní zpracování dle Tabulka 3

Z grafů (obrázek 8) je patrné, že podíl škody hospodářských trestných činů se odvíjí od její výše v jednotlivých letech. Podíl výše škody způsobené hospodářskými trestnými činy v roce 2000 a 2001 je podobný: 6,26 % a 7,66 %. Následně v roce 2002 se podíl zvýšil na 14,84 % a v dalších letech s výjimkou roku 2005 kdy podíl vyskočil na 36,24 a roku 2008: 24,26 %, se tento podíl pohybuje v rozmezí 14,04 % až 15,90 %.

Součtem podílu hospodářských trestných činů a ostatních trestných činů spadajících do hospodářské kriminality, získáme podíl škody hospodářské kriminality na celkové škodě způsobené kriminalitou. Podíl hospodářské kriminality dosáhl maxima v roce 2000, kdy tvořil 80,13 %. Z grafů je patrné, že přestože docházelo k růstu podílu hospodářských trestných činů, podíl ostatních činů hospodářské kriminality naopak klesal, což se promítlo i do mírného poklesu podílu škody způsobené celou hospodářskou kriminalitou. V roce 2007 podíl hospodářské kriminality klesl na 47,36 % a dosáhl tak svého minima. Rok 2008 znamenal opět nárůst výše škody na 61,57% a v roce 2009 nedošlo téměř k žádné změně, zůstala na 60,34 %.

Při porovnání skupin trestných činů podle oddílů trestního zákona zjistíme, že podíl trestných činů uvedených v oddílu 1. a 4. na celkové škodě v průběhu let 2000 – 2009 nepřekročil 0,86 % a jejich vliv na výši škody je nízký.

Podíl škody hospodářských trestných činů v oddílu 2. od roku 2000 do roku 2003 vzrostl z 1,62 % na 9,04 %. V roce 2004 poklesl na 5,05 %. Maxima dosáhl v roce 2005 19,34 % v následujícím roce minima 1,01 %. V dalších letech podíl tohoto druhu hospodářských trestných činů opět vzrostl, ale do roku 2009 nepřekročil 2,74 %.

Podíl trestných činů uvedených v oddílu 3. byl v roce 2000 4,51 %, v následujícím roce dosáhl minima 4,30 %. V roce 2002 vzrostl na 8,31 % a poté v roce 2003 opět klesl na 4,85 %. Do roku 2005 podíl této skupiny trestných činů vzrostl na 16,66 %. V průběhu 2 let opět poklesl na hodnotu 11,38 % v roce 2007. V roce 2008 dosáhl podíl trestných činů v oddílu 3. svého maxima 21,46 %. V roce 2009 se hodnota navrátila zpět na 11,98 %.

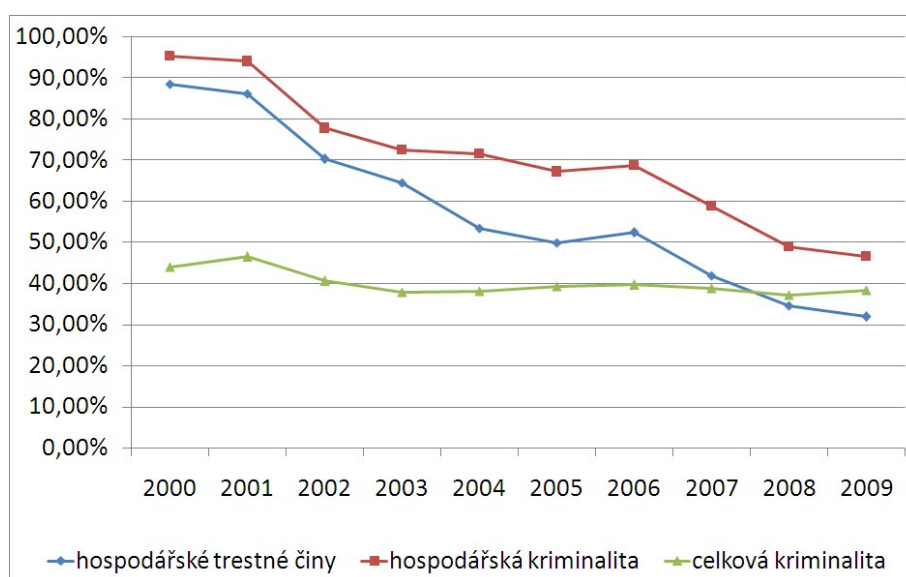
5.3. Analýza objasněnosti

Tabulka 4: Objasněnost trestných činů v procentech v letech 2000 - 2009

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Hospodářské trestné činy	47,51%	46,79%	41,91%	39,79%	35,38%	33,78%	34,93%	29,99%	26,22%	24,69%
Hospodářská kriminalita	95,38%	94,12%	77,84%	72,50%	71,70%	67,27%	68,76%	58,96%	49,03%	46,71%
Celková kriminalita	44,00%	46,52%	40,69%	37,90%	38,23%	39,32%	39,74%	38,85%	37,20%	38,34%

Zdroj: Statistické přehledy kriminality^{79;80}, vlastní zpracování

Obrázek 9: Objasněnost trestné činnosti v procentech v letech 2000 - 2009

Zdroj: Vlastní zpracování dle Tabulka 4

Z obrázku č. 9 je patrný dlouhodobý trend poklesu objasněnosti hospodářských trestných činů. V roce 2000 byl pachatel znám nebo zjištěn u 88,54 % trestných činů, v roce 2009 to bylo už jen 31,94 %. Objasněnost hospodářské kriminality má obdobný vývoj, klesla z 95,38 % na 46,71%. Celková kriminalita stagnuje v rozmezí 46,52 % až 37,20 %.

Hospodářský trestný čin s nejnižším počtem známých nebo zjištěných pachatelů je trestný čin § 140. Minimální objasněnost byla v roce 2004 5,87 % maximální 17,34 % v roce 2002.

⁷⁹ Statistické přehledy kriminality [online]. 2009 [cit. 2010-04-20]. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/statistiky/kriminalita.html>>.

⁸⁰ Statistické přehledy kriminality [online]. 2010 [cit. 2010-04-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/web-informacni-servis-statistiky.aspx>>.

5.4. Regresní analýza⁸¹

Pro znázornění vývoje hospodářské trestné činnosti, bude využita regresní analýza. Regresní analýza vyjadřuje závislost jedné proměnné na hodnotách druhé proměnné funkčním vztahem $y = f(x)$. Pro účely této práce bude využit model lineární regrese, kdy grafem regresní funkce je přímka $\hat{y} = \alpha + \beta x$, kdy parametr β je směrnici této přímky. Úkolem je odhadnout parametry α , β daného modelu. Bodové odhady parametrů α , β získáme metodou nejmenších čtverců. Hledáme takovou funkci $\hat{y} = \alpha + \beta x$, která co nejvíce přiléhá k bodům (x_1, y_1) , (x_2, y_2) , ..., (x_n, y_n) , kde přiléhání měříme součtem rozdílů hodnot $\hat{y}_i - y_i$ (tzv. reziduí). Protože by se mohlo stát, že i při značných odchylkách mezi \hat{y}_i a y_i se kladné a záporné rozdíly odečtou, vezmeme jako míru přiléhání ne prostý součet reziduí, ale součet jejich čtverců $\sum_{i=1}^n (y_i - \hat{y}_i)^2$. Snažíme se nalézt takové odhady α , β , aby platilo $\sum_{i=1}^n (y_i - \hat{y}_i)^2 = \min$. Regresní přímka, získaná metodou nejmenších čtverců, má tvar $\hat{Y} = A + Bx$. Odhad parametrů A, B provedeme pomocí rovnic:

$$B = \frac{n \sum_{i=1}^n x_i Y_i - \sum_{i=1}^n x_i \sum_{i=1}^n Y_i}{n \sum_{i=1}^n x_i^2 - (\sum_{i=1}^n x_i)^2}$$

$$A = \frac{\sum_{i=1}^n x_i^2 \sum_{i=1}^n Y_i - \sum_{i=1}^n x_i \sum_{i=1}^n x_i Y_i}{n \sum_{i=1}^n x_i^2 - (\sum_{i=1}^n x_i)^2}$$

Dalším výpočtem bude koeficient determinace. Koeficient determinace R^2 určuje, jakou část variability sledovaných hodnot je možné vysvětlit daným modelem. Nabývá hodnot z intervalu $\langle 0, 1 \rangle$. Vhodnější je funkce s vyšším indexem determinace. Index determinace se vypočítá dle vztahu:

$$R^2 = \frac{S_t}{S_y}$$

S_t vysvětlený součet čtverců odchylek:

$$S_t = A \sum_{i=1}^n Y_i + B \sum_{i=1}^n x_i Y_i - \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n Y_i \left(\sum_{i=1}^n Y_i \right)^2$$

⁸¹ KUBANOVÁ, Jana. *Statistické metody pro ekonomickou a technickou praxi*. 2. vydání. Bratislava : Statis, 2004.

S_y celkový součet čtverců:

$$S_y = \sum_{i=1}^n (\hat{Y}_i - \bar{Y})^2 + \sum_{i=1}^n (Y_i - \hat{Y}_i)^2$$

S_{rez} reziduální rozptyl:

$$S_{rez}^2 = \frac{1}{n-2} \left(\sum_{i=1}^n Y_i^2 - A \sum_{i=1}^n Y_i - B \sum_{i=1}^n x_i Y_i \right)$$

Dále bude proveden výpočet intervalu spolehlivosti parametrů α a β a testování hypotéz o hodnotách parametru β regresní přímky a o funkčních hodnotách. 100 (1- α) % ní interval spolehlivosti pro parametr β je roven:

$$I_{100(1-\alpha)} = \left\langle B - \frac{S_{rez} \cdot t_{\alpha, n-2}}{\sqrt{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}} \mid B + \frac{S_{rez} \cdot t_{\alpha, n-2}}{\sqrt{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}} \right\rangle$$

100 (1- α) % interval spolehlivosti pro parametr α je roven:

$$I_{100(1-\alpha)} = \left\langle A - S_{rez} \cdot t_{\alpha, n-2} \sqrt{\frac{1}{n} + \frac{\bar{x}^2}{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}} \mid A + S_{rez} \cdot t_{\alpha, n-2} \sqrt{\frac{1}{n} + \frac{\bar{x}^2}{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}} \right\rangle$$

$t_{\alpha, n-2}$ označuje výraz $F_{\alpha, n-2}^{-1} \left(\frac{2-\alpha}{2} \right)$, který udává hodnotu inverzní distribuční funkce Studentova rozdělení pravděpodobnosti s $n - 2$ stupni volnosti. Hodnotu hledáme např. ve statistických tabulkách KUBANOVÁ, Jana; LINDA, Bohdan. *Statistické tabulky*. třetí-doplněné vydání. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2004. 45 s. ISBN 80-7194-657-5.

Dalším krokem v analýze je testování hypotéz o hodnotách parametru β regresní přímky a o funkčních hodnotách. Testujeme hypotézu $H_0: \beta = \beta_0$ proti alternativní hypotéze $H_1: \beta \neq \beta_0$. Testovací kritérium má tvar:

$$T = \frac{B - \beta_0}{S_{rez}} \sqrt{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}$$

Za předpokladu platnosti hypotézy H_0 má náhodná veličina T Studentovo rozdělení pravděpodobností s $n - 2$ stupni volnosti. Kritickou oblastí je množina $W = \{T: |T| > t_{\alpha, n-2}\}$.

V případě, že H_0 nezamítáme, můžeme tvrdit, že proměnná Y nezávisí na proměnné x .

Na závěr je proveden test rovnoběžnosti dvou regresních přímk. Testujeme hypotézu $H_0: \beta_1 = \beta_2$ proti alternativní hypotéze $H_1: \beta_1 \neq \beta_2$. Testovací kritérium má tvar:

$$T = \frac{(B_1 - B_2) \cdot \sqrt{n_1 + n_2 - 4}}{\sqrt{\frac{1}{\sum_{i=1}^{n_1} (x_i^{(1)} - \bar{x}_1)^2} + \frac{1}{\sum_{i=1}^{n_2} (x_i^{(2)} - \bar{x}_2)^2} \cdot \sqrt{(n_1 - 2) \cdot S_{rez_1}^2 + (n_2 - 2) \cdot S_{rez_{12}}^2}}}$$

Za předpokladu platnosti hypotézy H_0 má náhodná veličina T Studentovo rozdělení pravděpodobností s $n_1 + n_2 - 4$ stupni volnosti. Kritická oblast je podmnožina hodnot testovacího kritéria, pro kterou platí: $W = \{T: |T| > t_{\alpha, n_1 + n_2 - 4}\}$

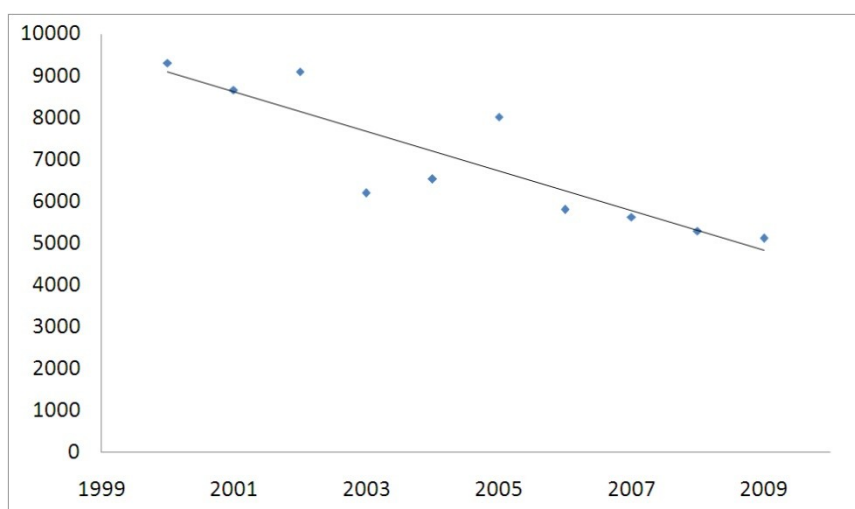
5.4.1. Regresní analýza počtu zjištěných hospodářských trestných činů

Tabulka 5: Počet zjištěných hospodářských trestných činů v letech 2000 - 2009

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Hospodářské trestné činy	9 316	8 659	9 105	6 198	6 530	8 014	5 807	5 631	5 298	5 119

Zdroj: Statistické přehledy kriminality^{82; 83}, vlastní zpracování

Obrázek 10: Znázornění vývoje zjištěných hospodářských trestných činů společně s odpovídající regresní přímkou.

Zdroj: Vlastní zpracování dle Tabulka 5

Rovnice regresní přímky, vystihující závislost počtu zjištěných hospodářských trestných činů na čase, má tvar:

$$\hat{Y} = 958910,82 - 474,9x,$$

Index determinace

$$R^2 = 0,77.$$

Vypočítaná přímka popisuje závislost y na x , která je ze 77 % vysvětlena regresním modelem, zbytek je způsoben náhodnými odchylkami

Pro 95%-ní interval spolehlivosti pro parametry α , β pro testování hypotézy o hodnotě parametru β regresní přímky předpokládáme normální rozdělení pravděpodobnosti

⁸² Statistické přehledy kriminality [online]. 2009 [cit. 2010-04-20]. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/statistiky/kriminalita.html>>.

⁸³ Statistické přehledy kriminality [online]. 2010 [cit. 2010-04-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/web-informacni-servis-statistiky.aspx>>.

95% interval spolehlivosti pro parametr β je za předpokladu normálního rozdělení pravděpodobnosti roven:

$$I_{95} = < -686,45; -263,346 >.$$

S 95% spolehlivostí se bude parametr β nacházet v intervalu $<-686,45; -263,346 >$.

95% interval spolehlivosti pro parametr α je za předpokladu normálního rozdělení pravděpodobnosti roven:

$$I_{95} = < 534844,72; 1382976,92 >.$$

S 95% spolehlivostí se bude parametr α nacházet v intervalu $<0,5536; 1,3439>$.

Testování hypotézy o hodnotě parametru β regresní přímky, testujeme hypotézu $H_0: \beta = 0$ proti alternativní hypotéze $H_1: \beta \neq 0$.

Výsledná hodnota testovacího kritéria za předpokladu normálního rozdělení pravděpodobnosti je:

$$T = -5,176,$$

Kritická hodnota z tabulek:

$$t_{0,05;8} = 2,306,$$

$$|T| > t_{0,05;8}.$$

H_0 zamítáme, parametr β je statisticky významný počet zjištěných hospodářských trestných činů závisí na čase.

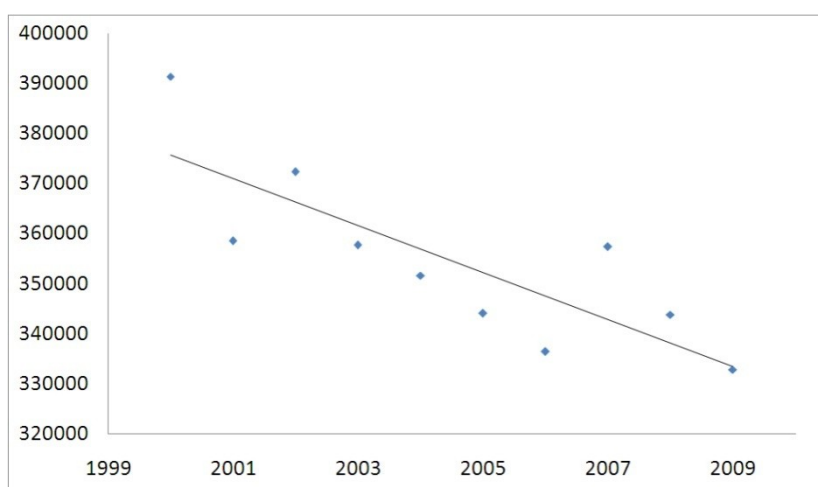
5.4.2. Regresní analýza celkové kriminality - počtu všech zjištěných trestných činů

Tabulka 6: Počet všech zjištěných trestných činů v letech 2000 - 2009

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Celková kriminalita	391 469	358 577	372 341	357 740	351 629	344 060	336 446	357 391	343 799	332 829

Zdroj: Statistické přehledy kriminality^{84; 85}, vlastní zpracování

Obrázek 11: Znázornění vývoje všech zjištěných trestných činů celkové kriminality společně s odpovídající regresní přímkou.

Zdroj: Vlastní zpracování dle Tabulka 6

Rovnice regresní přímky, vystihující závislost počtu zjištěných trestných činů celkové kriminality na čase, má tvar:

$$\hat{Y} = 9\,798\,945,26 - 4\,711,56x$$

Index determinace

$$R^2 = 0,67.$$

Vypočítaná přímka popisuje závislost y na x , která je ze 67 % vysvětlena regresním modelem, zbytek je způsoben náhodnými odchylkami

⁸⁴ Statistické přehledy kriminality [online]. 2009 [cit. 2010-04-20]. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/statistiky/kriminalita.html>>.

⁸⁵ Statistické přehledy kriminality [online]. 2010 [cit. 2010-04-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/web-informacni-servis-statistiky.aspx>>.

Pro 95%-ní interval spolehlivosti pro parametry α , β pro testování hypotézy o hodnotě parametru β regresní přímky předpokládáme normální rozdělení pravděpodobnosti

95% interval spolehlivosti pro parametr β je roven:

$$I_{95} = \langle -7428,58; -1994,53 \rangle.$$

S 95% spolehlivostí se bude parametr β nacházet v intervalu $\langle -7428,58; -1994,53 \rangle$.

95% interval spolehlivosti pro parametr α je roven:

$$I_{95} = \langle 4352656,03; 15245234,49 \rangle.$$

S 95% spolehlivostí se bude parametr α nacházet v intervalu $\langle 4352656,03; 15245234,49 \rangle$.

Testování hypotézy o hodnotě parametru β regresní přímky, testujeme hypotézu $H_0: \beta = 0$ proti alternativní hypotéze $H_1: \beta \neq 0$.

Výsledná hodnota testovacího kritéria za předpokladu normálního rozdělení pravděpodobnosti je:

$$T = -3,999,$$

Kritická hodnota z tabulek:

$$t_{0,05;8} = 2,306,$$

$$|T| > t_{0,05;8}.$$

H_0 zamítáme, parametr β je statisticky významný počet zjištěných trestných činů celkové kriminality závisí na čase.

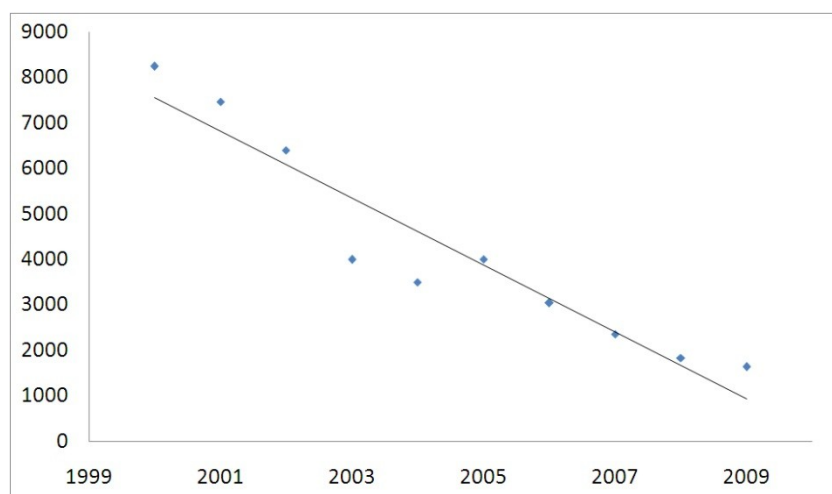
5.4.3. Regresní analýza objasněných hospodářských trestných činů

Tabulka 7: Počet objasněných hospodářských trestných činů v letech 2000 - 2009

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Hospodářské trestné činy	8 248	7 465	6 403	3 998	3 497	4 008	3 043	2 359	1 836	1 635

Zdroj: Statistické přehledy kriminality^{86; 87}, vlastní zpracování

Obrázek 12: Znárodnění vývoje počtu objasněných hospodářských trestných činů společně s odpovídající regresní přímkou.

Zdroj: Vlastní zpracování dle Tabulka 7

Rovnice regresní přímky, vystihující závislost počtu objasněných hospodářských trestných činů na čase, má tvar:

$$\hat{Y} = 1\,480\,217,22 - 736,33x$$

Index determinace

$$R^2 = 0,91.$$

Vypočítaná přímka popisuje závislost y na x , která je ze 91 % vysvětlena regresním modelem, zbytek je způsoben náhodnými odchylkami.

Pro 95%-ní interval spolehlivosti pro parametry α , β pro testování hypotézy o hodnotě parametru β regresní přímky předpokládáme normální rozdělení pravděpodobnosti

⁸⁶ Statistické přehledy kriminality [online]. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/statistiky/kriminalita.html>>.

⁸⁷ Statistické přehledy kriminality [online]. 2010 [cit. 2010-04-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/web-informacni-servis-statistiky.aspx>>.

95% interval spolehlivosti pro parametr β je za předpokladu normálního rozdělení pravděpodobnosti roven:

$$I_{95} = \langle -929,12; -543,53 \rangle.$$

S 95% spolehlivostí se bude parametr β nacházet v intervalu $\langle -929,12; -543,53 \rangle$.

95% interval spolehlivosti pro parametr α je za předpokladu normálního rozdělení pravděpodobnosti roven:

$$I_{95} = \langle 1093757,91; 1866676,53 \rangle.$$

S 95% spolehlivostí se bude parametr α nacházet v intervalu $\langle 1093757,91; 1866676,53 \rangle$.

Testování hypotézy o hodnotě parametru β regresní přímky, testujeme hypotézu $H_0: \beta = 0$ proti alternativní hypotéze $H_1: \beta \neq 0$.

Výsledná hodnota testovacího kritéria za předpokladu normálního rozdělení pravděpodobnosti je:

$$T = -8,807,$$

Kritická hodnota z tabulek:

$$t_{0,05;8} = 2,306,$$

$$|T| > t_{0,05;8}.$$

H_0 zamítáme, parametr β je statisticky významný počet objasněných hospodářských trestných činů závisí na čase.

5.4.4. Test rovnoběžnosti regresních přímek

Jako první bude proveden test rovnoběžnosti regresních přímek vývoje počtu objasněných hospodářských trestných činů a vývoje počtu zjištěných hospodářských trestných činů.

Rovnice regresní přímky, vystihující závislost počtu objasněných hospodářských trestných činů na čase, má tvar $\hat{Y} = 1\,480\,217,22 - 736,33x$.

Rovnice regresní přímky, vystihující závislost počtu zjištěných hospodářských trestných činů na čase, má tvar $\hat{Y} = 958910,82 - 474,9x$,

Testujeme hypotézu $H_0: \beta_1 = \beta_2$ proti alternativní hypotéze $H_1: \beta_1 \neq \beta_2$.

Výsledná hodnota testovacího kritéria za předpokladu normálního rozdělení pravděpodobnosti je:

$$\begin{aligned} T &= 2,1062, \\ t_{0,05;16} &= 2,1199, \\ |T| &< t_{0,05;26}. \end{aligned}$$

Hodnota testovacího kritéria padla do oblasti přípustných hodnot, proto hypotézu H_0 o rovnoběžnosti přímk nezamítáme. Trend vývoje počtu zjištěných hospodářských trestných činů a vývoje počtu objasněných hospodářských trestných činů je stejný. I přes pokles počtu zjištěných trestných činů nedochází k vyšší objasněnosti.

Nyní bude proveden test rovnoběžnosti regresních přímk vývoje počtu zjištěných trestných činů celkové kriminality činů a vývoje počtu zjištěných hospodářských trestných činů.

Rovnice regresní přímky, vystihující závislost počtu zjištěných trestných činů celkové kriminality na čase, má tvar $\hat{Y} = 9\,798\,945,26 - 4\,711,56x$

Rovnice regresní přímky, vystihující závislost počtu zjištěných hospodářských trestných činů na čase, má tvar $\hat{Y} = 958910,82 - 474,9x$,

Testujeme hypotézu $H_0: \beta_1 = \beta_2$ proti alternativní hypotéze $H_1: \beta_1 \neq \beta_2$.

Výsledná hodnota testovacího kritéria za předpokladu normálního rozdělení pravděpodobnosti je:

$$\begin{aligned} T &= 3,5849 \\ t_{0,05;16} &= 2,1199, \\ |T| &> t_{0,05;26}. \end{aligned}$$

Hodnota testovacího kritéria padla do kritické oblasti, hypotézu H_0 o rovnoběžnosti přímk zamítáme. Trend vývoje počtu zjištěných hospodářských trestných činů je rozdílný oproti trendu celkové kriminality. Počet trestných činů neovlivňují počet zjištěných hospodářských trestných činů.

6. Prevence kriminality

Prevenčí kriminality rozumíme soubor nejrůznějších aktivit mimotrestního charakteru orientovaných na odstranění, oslabení či neutralizaci kriminogenních faktorů s cílem zastavit růst kriminality nebo docílit jejího zmenšení. Prevencí se předchází nezákonnému jednání a vzniku škody a je tedy důležitější než následná sankce.⁸⁸ Základní úkoly prevence jsou:⁸⁹

- Omezování příležitosti k páčání kriminality.
- Působení na pachatele.
- Působení na oběti trestných činů.
- Vytváření opatření proti páčání trestných činů.

Všechny preventivní postupy musí být uspořádány do systému, jehož jednotlivé části budou na sebe navazovat. V praxi je to velice obtížné, ale jedině tak lze zajistit jejich nejvyšší efektivitu.

Základním pilířem prevence hospodářské kriminality je vytvoření kvalitní zákonné úpravy. Ta na potenciálního pachatele působí prostřednictvím zákazů a sankcí za jejich porušení a má odstrašující charakter. Obchodní, finanční i daňové právo je často komplikované, nepřehledné a proto se projevuje snaha jej různě interpretovat a najít tak rozpor nebo mezeru. To společně s nedokonalou návazností na trestní právo vytváří prostředí pro páčání trestné činnosti. Proto by měla být vytvořena taková legislativa, která bude jednak jednoznačně určovat žádoucí a závadné jednání a jednak bude zjednodušovat činnost orgánů činných v trestním řízení a kontrolních orgánů státu, umožní jejich vzájemnou spolupráci a řádné vykonávání kontrol, aby docházelo ke včasnému odhalení protiprávního jednání a následně k usvědčení pachatele.⁹⁰

Z pohledu firem je nutné přijímat nejrůznější opatření za účelem vyhledávání latentní kriminality uvnitř podniku. Měla by být provedena analýza bezpečnostních rizik a následně zaveden vhodný bezpečnostní systém. Na základě charakteru, množství rizik a rozsahu chráněného objektu, stanovit prostředky které znesnadní páčání kriminality. Základními prostředky ochrany podniku je zajištění ochrany dat, informací, počítačových systémů, určení režimu a oprávněnosti vstupů zaměstnanců i cizích osob na jednotlivá pracoviště, ale také přijímání etických kodexů, vytváření podnikatelské etiky, dobrého jména podniku i značky⁹¹.

⁸⁸ NOVOTNÝ, Oto; ZAPLETAL, Josef. *Kriminologie*. 2. přepracované vydání. Praha : ASPI, 2004, s. 172.

⁸⁹ KAISER, Günther. *Kriminologie*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 1994, s. 92.

⁹⁰ NOVOTNÝ, Oto; ZAPLETAL, Josef. *Kriminologie*. 2. přepracované vydání. Praha : ASPI, 2004, s. 175.

⁹¹ CHMELÍK, Jan; HÁJEK, Pavel; NEČAS, Stanislav. *Úvod do hospodářské kriminality*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, s. 114.

Je také důležité, aby nebyl podceněn personální výběr obzvláště u pracovníků na vedoucích pozicích. Zde je podstatné, aby zaměstnanec disponoval potřebnými znalostmi a schopnostmi a byla mu jasně určena zodpovědnost, pravomoci a povinnosti. Těmito opatřeními lze omezit kriminalitu především ze strany zaměstnanců firmy.⁹²

V případě ohrožení firmy osobou stojící vně hospodářského subjektu, je nezbytné, aby byly stanoveny postupy, které budou určovat jednotlivé kroky v případě spáchání trestného činu nebo jeho pokusu. Je vhodné, aby zaměstnanci byli obeznámeni s typickým jednáním pachatelů, bezpečnostními riziky a byla jim poskytnuta podpora při následném jednání s policií a soudy⁹³.

Prevence u běžné veřejnosti je problematická. Hospodářská kriminalita je ze své podstaty pro občana bez ekonomických a právních znalostí těžko rozeznatelná od standardních finančních a hospodářských operací. Další nesnáze přináší nedůvěra vůči vyšetřovacím organům. Většina občanů je přesvědčena o jejich neschopnosti a o napojení vlivných podnikatelů na politickou elitu, která zamezí dalšímu prošetření kriminality. Mnohdy veřejnost i trestnou činnost schvaluje. Jde zejména o případy, kdy se podnikatel snaží obejít daňovou povinnost nebo hospodaří s majetkem státu. Z hlediska prevence je proto nutné rozšiřovat základní ekonomické a právní vzdělání obyvatelstva a zveřejňovat výše škody a možné následky hospodářské kriminality. Zde hrají podstatnou roli média.⁹⁴ Nejen že jsou dokonalým zdrojem informací, ale jsou i vhodným prostředkem ke zveřejnění vyřešených kauz čímž mohou podnítit veřejnost k větší vnímavosti k tomuto druhu kriminality.⁹⁵

⁹² CHMELÍK, Jan; HÁJEK, Pavel; NEČAS, Stanislav. *Úvod do hospodářské kriminality*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, s. 115.

⁹³ CHMELÍK, Jan; HÁJEK, Pavel; NEČAS, Stanislav. *Úvod do hospodářské kriminality*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, s. 117 – 119.

⁹⁴ NOVOTNÝ, Oto; ZAPLETAL, Josef. *Kriminologie*. 2. přepracované vydání. Praha : ASPI, 2004, s. 178.

⁹⁵ MUSIL, Jan; KONRÁD, Zdeněk; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika*. 2. přepracování a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2004, s. 489.

7. Závěr

Cílem této práce byla analýza hospodářských trestných činů v České republice za období let 2000 až 2009.

Teoretická část této bakalářské práce je zaměřena na výklad základních pojmů souvisejících s hospodářskými trestnými činy. První kapitola je zaměřena na vymezení základních principů a pramenů trestního práva. V další části je definováno jednání, které se označuje za trestný čin, vývojová stádia, skutková podstata, její znaky a tresty, které pachateli hrozí. Ve třetí kapitole jsou vymezeny hospodářské trestné činy, jejich zařazení do hospodářské kriminality a specifika, kterými se tyto kriminální aktivity odlišují od obecné kriminality.

V praktické části je provedena analýza hospodářských trestných činů spáchaných na území České republiky evidovaných ve statistikách Policie České republiky. Analýza se zaměřuje na počet zjištěných trestných činů, výši způsobené škody a objasněnost, tedy množství deliktů, u kterých byl znám nebo zjištěn pachatel. Pro účely této práce jsou zpracována data za období roku 2000 až 2009, tedy za posledních 10 let. Pro srovnání počtu trestných činů zjištěných v jednotlivých vyšších územních samosprávných celcích jsou využity údaje zpracováváné pouze v rozmezí let 2005 až 2009 z důvodu nedostupnosti srovnatelných dat. Veškeré údaje byly analyzovány na základě vytvořených tabulek a grafů.

Analýzou počtu zjištěných hospodářských trestných činů, bylo zjištěno, že nejčastěji páchanou kriminální aktivitou jsou trestné činy uvedené v 3. oddílu trestního zákoníku a největší podíl na této situaci mají trestné činy § 140 a 147. Hospodářské trestné činy představovaly v rozmezí let 2000 až 2009 1,54 až 2,45 procenta celkové kriminality. Dále bylo zjištěno, že nejvíce jsou páhány hospodářské trestné činy v Hlavním městě Praze.

Z analýzy výše škody způsobené hospodářskými trestnými činy, vyplývá, že její podíl na celkové kriminalitě není zdaleka bezvýznamný. S výjimkou let 2000 a 2001 tvoří více než 14 % veškerých škod. Z tohoto hlediska jsou nejzávažnějšími trestnými činy § 148 a §128.

Pro účely stanovení vývojového trendu celkové kriminality, počtu zjištěných a objasněných hospodářských trestných činů byla provedena regresní analýza. Byl využit model lineární regrese, kdy grafem regresní funkce $\hat{y} = \alpha + \beta x$, je přímka. Dále byla testována hypotéza o hodnotě parametru β regresní přímky $H_0: \beta = 0$ proti alternativní hypotéze $H_1: \beta \neq 0$. Ve všech případech byla hypotéza H_0 zamítnuta, z čehož vyplývá, že vývoj počtu zjištěných trestných činů celkové kriminality, hospodářských trestných činů a jejich objasněnosti závisí na čase. Následně byl proveden test rovnoběžnosti regresních přímek,

čímž se testovala hypotéza $H_0: \beta_1 = \beta_2$ proti alternativní hypotéze $H_1: \beta_1 \neq \beta_2$. Hypotéza o rovnoběžnosti regresních přímk byla za předpokladu normálního rozdělení pravděpodobnosti zamítnuta v případě počtu zjištěných trestných činů celkové kriminality a hospodářských trestných činů. Z toho plyne že trend vývoje hospodářských trestných činů je odlišný, a vývoj celkové kriminality neovlivňuje hospodářské trestné činy. Naproti tomu hodnota testu rovnoběžnosti přímk počtu zjištěných a počtu objasněných hospodářských trestných činů padla do oblasti přípustných hodnot. Což znamená, že trend vývoje je stejný, a tudíž i přes úbytek počtu zjištěných trestných činů nedochází k vyšší objasněnosti.

Závěrem je nutné poznamenat, že hospodářskou trestnou činností, přestože počtem tvoří téměř zanedbatelnou část kriminality, lze označit z důvodu vysokých škod za velice závažné a pro společnost nebezpečné jednání. Vzhledem k tomu, že dochází ke snižování objasněnosti i přes pokles počtu zjištěných trestných činů, bude nejspíše nutné činit nezbytná protipatření. Zvýšený zřetel by měl být brán zejména na prevenci, která může pomoci snížit škody i míru latence hospodářských trestných činů.

8. Použitá literatura

- [1] FRYŠTÁK, Marek. *Hospodářská kriminalita z pohledu teorie a praxe*. 1. vydání. Ostrava : KEY Publishing, 2007. 205 s. ISBN 978-80-87071-18-2.
- [2] CHMELÍK, Jan; HÁJEK, Pavel; NEČAS, Stanislav. *Úvod do hospodářské kriminality*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 167 s. ISBN 80-86898-13-X.
- [3] KAISER, Günther. *Kriminologie*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 1994. 267 s. ISBN 80-7194-002-8.
- [4] KRATOCHVÍL, Vladimír, a kol. *Kurz trestního práva : Trestní právo hmotné, obecná část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009. 797 s. ISBN 978-80-7400-042-3.
- [5] KUBANOVÁ, Jana. *Statistické metody pro ekonomickou a technickou praxi*. 2. vydání. Bratislava : Statis, 2004. 249 s. ISBN 80-85659-37-9.
- [6] KUBANOVÁ, Jana; LINDA, Bohdan. *Statistické tabulky*. 3. doplněné vydání. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2004. 45 s. ISBN 80-7194-657-5.
- [7] KUČHTA , Josef , a kol. *Kurz trestního práva : Trestní právo hmotné zvláštní část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009. 617 s. ISBN 978-80-7400-047-8.
- [8] KUČHTA, Josef; KALVODOVÁ, Věra; ZEZULOVÁ, Jana. *Trestní právo hmotné : zvláštní část*. 1. vydání. Brno : Masarykova univerzita, 2001. 182 s. ISBN 80-210-2530-1.
- [9] MUSIL, Jan; KONRÁD, Zdeněk; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika*. 2. přepracování a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2004. 583 s. ISBN 80-7179-878-9.
- [10] NOVOTNÝ, Oto, et al. *Trestní právo hmotné : I. obecná část*. 3. přepracované vydání. Praha : Codex, 1997. 328 s. ISBN 80-85963-24-8.
- [11] NOVOTNÝ, Oto; ZAPLETAL, Josef. *Kriminologie*. 2. přepracované vydání. Praha : ASPI, 2004. 451 s. ISBN 80-7357-026-2.
- [12] PORADA, Viktor, et al. *Kriminalistika*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. 309 s. ISBN 978-80-7380-038-3.
- [13] ŠÁMAL, Pavel, et al. *Podnikání a ekonomická kriminalita v České republice*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2001. 776 s. ISBN 80-7179-493-7.
- [14] Ústavní zákon č.1/1993 Sb. Ústava České republiky
- [15] Ústavní zákon č.2/1993 Sb. Listina základních práv a svobod
- [16] Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- [17] Zákon č. 140/1961 Sb. Trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- [18] Zákona č. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv, ve znění pozdějších předpisů

- [19] *Business.center.cz* [online]. 2000 [cit. 2010-02-29]. Prameny práva. Dostupné z WWW: <<http://business.center.cz/business/pojmy/p701-prameny-prava.aspx>>.
- [20] *BusinessInfo.cz* [online]. 2009, 30.7.2009 [cit. 2010-04-20]. Hospodářské trestné činy. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/orientace-v-pravnich-ukonech/hospodarske-trestne-ciny-opu/1000818/47267/>>.
- [21] HAVLÍČEK, Jan. *Hajan.estranky.cz* [online]. 2007 [cit. 2010-04-18]. Trestní právo hmotné. Dostupné z WWW: <<http://www.hajan.estranky.cz/clanky/vypracovane-otazky-na-prf-mu/trestni-pravo-hmotne>>
- [22] *Statistické přehledy kriminality* [online]. 2009 [cit. 2010-04-20]. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/statistiky/kriminalita.html>>.
- [23] *Statistické přehledy kriminality* [online]. 2010 [cit. 2010-04-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/web-informacni-servis-statistiky.aspx>>.

9. Seznam tabulek a ilustrací

<i>Tabulka 1: Počet zjištěných trestných činů v letech 2000 – 2009.....</i>	<i>35</i>
<i>Tabulka 2: Počet zjištěných hospodářských trestných činů v jednotlivých vyšších územních samosprávných celcích v letech 2005 – 2009</i>	<i>38</i>
<i>Tabulka 3: Výše škody způsobené trestnou činností v letech 2000 – 2009 v tisících Kč</i>	<i>40</i>
<i>Tabulka 4: Objasněnost trestných činů v procentech v letech 2000 – 2009</i>	<i>44</i>
<i>Tabulka 5: Počet zjištěných hospodářských trestných činů v letech 2000 – 2009.....</i>	<i>48</i>
<i>Tabulka 6: Počet všech zjištěných trestných činů v letech 2000 – 2009.....</i>	<i>50</i>
<i>Tabulka 7: Počet objasněných hospodářských trestných činů v letech 2000 – 2009.....</i>	<i>52</i>
<i>Obrázek 1: Vývojová stádia trestného činu.....</i>	<i>20</i>
<i>Obrázek 2: Vývoj počtu zjištěných trestných činů § 140 a § 147 v letech 2000 -2009</i>	<i>36</i>
<i>Obrázek 3. Podíl skupin trestných činů dle oddílů trestního zákona na hospodářské trestné činnosti</i>	<i>37</i>
<i>Obrázek 4: Vývoj počtu zjištěných hospodářských trestných činů v letech 2000-2009</i>	<i>38</i>
<i>Obrázek 5: Meziroční změny počtu zjištěných trestných činů v procentech</i>	<i>39</i>
<i>Obrázek 6: Počet zjištěných hospodářských trestných činů v jednotlivých vyšších územních samosprávných celcích v letech 2005 – 2009</i>	<i>39</i>
<i>Obrázek 7: Výše škody způsobené trestnou činností v letech 2000-2009</i>	<i>41</i>
<i>Obrázek 8: Podíl škody hospodářských trestných činů v letech 2000-2009</i>	<i>42</i>
<i>Obrázek 9: Objasněnost trestné činnosti v procentech v letech 2000 – 2009.....</i>	<i>44</i>
<i>Obrázek 10: Znázornění vývoje zjištěných hospodářských trestných činů společně s odpovídající regresní přímkou.....</i>	<i>48</i>
<i>Obrázek 11: Znázornění vývoje všech zjištěných trestných činů celkové kriminality společně s odpovídající regresní přímkou.....</i>	<i>50</i>
<i>Obrázek 12: Znázornění vývoje počtu objasněných hospodářských trestných činů společně s odpovídající regresní přímkou.....</i>	<i>52</i>